

NARODNI LIST

Ishaja vsak četrtek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Vse pošiljave (dopisi, reklamacije, vprašanja itd.) je pošiljati na naslov: „Narodni List“ v Celju. — Reklamacije so poštnine proste. — Uredništvo: Schillerjeva cesta št. 3.

„Narodni List“ stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za Ameriko in druge dežele na leto 5 K 60 vin. Naročnina se plačuje vnaprej. — Posamezna številka stane 10 vin.

Oglas se računajo po 12 vinarjev ena petič vrsta. — Pri večkratnih objavah znaten popust po dogovoru. Pristojbine za oglase je plačevati po pošti na naslov: „Narodni List“ v Celju.

Politični shodi Narodne stranke v nedeljo dne 7. marca.

1. **V Dramljah** ob 3. uri popoldne v stari šoli. O političnem položaju poroča g. državni poslanec **Franjo Roblek**.
2. **V Šmartnem pri Gornjemgradu** ob 10. uri dopoldne v gostilni g. Franca Remica po dom. Žehlina.
3. **V Velenju** ob 3. uri popoldne v gostilni g. Ježovnika (zaupen shod). O političnem položaju poroča g. državni poslanec **Vinko Ježovnik**.
4. **V Št. Janžu pri Spod. Dravogradu** ob 12. uri v gostilni g. Časa (zaupni shod).
4. **V Št. Ilju pri Mislinju** ob pol 12. uri v gostilni gospoda Spitalerja (zaupni shod).
6. **V Šmartnem pri Slovenjgradcu** ob pol 4. uri popoldne pri g. Kacu (zaupni shod).
7. **Na Blanci** v gostilni g. Likarja ob 3. uri pop. (zaupni shod).
8. **V Rušah** ob 2. uri popoldne v gostilni g. Jožefa Muleja. Vršni se tam obenem občni zbor okr. odbora Nar. stranke za Ruše in okolico.

Dnevni red za vse shode:

1. Poročilo o političnem položaju. — 2. Zavarovanje za starost in onemoglost. — 3. Krajevne zadeve in slučajnosti.

Somišljeniki vseh stanov, prihitite na shode, pokažite s tem svojo politično zavednost in zrelost! Agitirajte za veliko udeležbo!

Primerjajoči podatki o življenskih žrtvah.

Število žrtev potresa v južni Italiji cenijo približno na 200.000. Število seveda ni natančno in se tudi nikoli ne bo dalo natančno določiti, pa bo prej prenizko ko previsoko. Toliko življenskih žrtev je dosedaj zahteval samo še vesoljni potop, če vzamemo istega kot zgodovinsko dejstvo. Vse katastrofe, ki nam jih je zabeležila zgodovina v približno 4000 letih, niso uničile toliko ljudi, ko ta potres. O izbruhu Vezuva leta 79. po našem štetju nimamo nobenih natančnih podatkov; ker pa so se prebivalci precej obljudenih mest Herkulanuma in Pompejev, ki ju je takrat Vezno zasul, večinoma še lahko rešili, centje število žrtev v imenovanih mestih približno na 34.000. Blavanje Vezuva l. 1631. je pokončalo 20.000, ono leta 1794. pa 25.000 ljudi. Velik izbruh Etne leta 1669. je uničil 12 mest in trgov, med temi Katanijo, in usmrtil 25.000 ljudi. Potres v Lizboni l. nov. 1755. l. je zasul 60.000 ljudi. Potres v Kavkazu leta 1667. je pokončal 80.000, potres na Japonskem l. 1703. 150.000 in potres v Kalabriji l. 1783. 100.000 ljudi. Pri izbruhu ognjenika Krakatau na otočju Sunda v avgustu leta 1893. je našlo smrt 40000 ljudi.

Tudi visoke plime in cikloni so že opustošili mnogo pokrajin in stali mnogo življenskih žrtev, posebno v tropičnih krajih, v Indiji, na Kitajskem in Japonskem. Visoka plima, ki je l. 1737. poplavlila pokrajino Bengalen v Vzhodni Indiji, je potopila 180.000, ciklon ob ustju reke Brahmaputre v novembru 1876. pa 150.000 ljudi;

zadnja visoka plima na Japonskem l. 1896. je pokončala 27.000 ljudi. Torej je zadnji potres v južni Italiji uničil največ ljudi.

Primerjajmo še izgube življenja v par bitkah in vojskah. V bitki pri Avsterlicah se je borilo 150.000 mož; na obeh straneh je bilo mrtvih in ranjenih 38.000 mož. Bitka pri Jeni izkazuje tele številke: 110.000 bojnikov in 31.000 mož izgube; bitka ob Moskvi: 245.000 bojnikov in 74.000 izgube; Lipsko: 471.000 bojnikov in 107.000 izgube; Kraljeviradec: 291.000 bojnikov. 33.000 izgube; Gravelotte: 396.000 bojnikov in 62.000 izgube; Liaujang: 285.000 bojnikov in 60.000 izgube. Nemško francoska vojska izkazuje sledeče številke: Francosko je izgubilo 136.000 mož; od teh je padlo na bojiščih ali umrlo na dobljenih ranah na Francoskem 80.000, 36.000 jih je umrlo na Francoskem vsled bolezni in 20.000 v nemškem jetništvu. 477.800 mož je med vojsko postalo nezmožnih za službo in sicer 138.000 vsled ran v bitkah, 11.400 zavoljo poškodb, dobljenih na potu in 328.000 vsled raznih bolezni, pomanjkanja itd. Te številke je izračunal italijanski statistik Bodio. O izgubah na nemški strani pa nas pouči delo velikega generalnega štaba. Na bojiščih je padlo 17.255 mož, na potu pa 21.023 mož, skoraj za 100.000 mož manj ko Francozov. Potres v južni Italiji je torej zahteval več žrtev kakor katera izmed največjih svetovnih vojsk.

Materijelne izgube za nemško-francosko vojsko je preračunal general Blume sledeče: Nemčija 1750, Francoske 12.667 milj. frankov. Izgubo Nemčije je, kakor znano, pokrila vojna odškodnina 5000 milj. Vrednost izgubljenih življenj se seve ni dala nadomestiti. Materijelne izgube, ki jih je povzročil potres v južni Italiji, se še niso dale natančno preceniti in se tudi tako hitro ne bodo dale. Gotovo je, da znašajo na milijarde, čeravno ne toliko ko nemško-francoska vojka. V tej točki pokončevanja vrednostij še ljudje zmiraj prekašamo s pristno svojim delom, z vojsko, razdirajočo moči narave.

Velikost zemlje.

Zemlja je krogla, kakor n. pr. tudi solnce in mesec. Njen premer od izhoda do zapada (po dolžini) je km 12.700 dolg; ali zemlja ni popolna krogla, temveč je na severu in jugu nekoliko stisnjena: premer zemlje od severa na jug je dolg samo 12.500 km. Pot od Celja do Dunaja meri približno 250 km; premer zemlje je 50 krat daljši. Zemlja se seveda ne more prepotovati skozi sredino, ampak treba iti čez površino. Največji obseg te kroglice je dolg 40.000 km ali 40 milijonov metrov. To je torej 100 krat daljši pot nego n. pr. od Celja do Monakovega. Prej se je mislilo, da je treba najmanj 80 dni, da pride človek okoli zemlje, pa še to bi bilo čudo. Danes se lahko pride z železnico in parobrodom okoli zemlje v 50 dneh; seveda ne tam, kjer je zemlja najdebelejša, ker tam ni železnic, ampak višje na severu, kjer so Rusi zgradili železnico skozi celo Sibirijo. Največji vrh na zemlji Himalaja je 8840 metrov visok, največja globočina je v Tihem morju 9528 m. Najgloblje je izkepan neki rudnik v Ameriki, 1388 metrov pod zemljo; najvišja stavba je Eifelov stolp v Parizu 300 m visok. Okoli zemlje je zrak, in misli se, da seže 200.000 metrov nad zemljo. Čim globlje se koplje v zemljo, tem večja je toplota v njej. Zemeljska skorja je 50—60 kilometrov debela. Ponekod bruha včasih raztaljeno zemeljsko jedro na površino; taka mesta se zovejo vulkani ali ognjeniki; to so cele visoke gore, sestojče iz kamenja, ki ga je zemlja na teh odprtinah izbruhala. Okoli teh vulkanov so često potresi, če se odprtine teh vulkanov skozi več let zadelajo, pa ne more zemeljsko jedro na površje. Tako je tudi blizu Mesine več vulkanov (1900 metrov visoki Vezuv in 3000 metrov visoka Etna).

Naročajte plačilne listke dr. sv. Cirila in Metoda.

LISTEK.

Martin Močan.

Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.
Spisal: Robert Košar.

(Dalje.)

Ker so bili oče pameten mož in so opazili gospod župnik, da tudi njihov sin Martin nima neumne glave, so prišli nekoč k nam ter dejali:

„Ti Močan, kaj bo s tvojim sinom?“

„Kaj bi bilo, duhovni gospod,“ so odgovorili oče, „magarec je velik. Vsako drevo mu je prenizko, vsak potok preozek in vsak kamen prelahak, da ga ne bi zagnal po cesti.“

Na tihem pa so se veselili tega vprašanja.

„Glava mu je v redu, kaj ne?“

„Od znotraj je, od zunaj pa ima luknjo, ker je deček padel z drevesa“, so rekli oče.

Župnik so se nasmejali ter me pobožali po licu rekoč:

„Martin, le nič se ne boj! Glava ti bode že zacelila in ker je od znotraj dobra, boš prišel vsako nedeljo popoldne k meni, da te naučim pisati in brati. Človek nikdar preveč ne ve.“

Tako se je tudi zgodilo. Ves teden sem pasel domačo in graščinsko živino, v nedeljo pa sem šel k gospodu župniku in čez leto in dan sem že čital v svetem pismu.

Stariši so bili tega zelo veseli. Mati so me objeli, oče pa so si pogladili brado ter dejali:

„Martin, ko se bomo zopet začeli zbirati, da udarimo na Turke, tedaj boš ti pisal liste našim možem: Korenu v Ptuj, Zaplati v Brežice, Strahonji v Velikovec, Hrastu v Zatičino in Kolarju v Kamnik. Podpisal pa boš moje ime — Jožef Močan — veš?“

Očetove besede so me zelo razveselile, še bolj pa to, da so mi dali

nekega dne meč v roke ter me učili, kako je treba mahati z njim. S tem se mi je izpolnila že davno gojena skrivna želja, kajti Turkom se ne bi mogel osvetiti drugače, kakor z mečem v roki. Kaj bi človek tudi opravil s peresom; niti vrabca ne more premagati z njim. V srcu se mi je začela razvijati bojaželjnost in večkrat sem si kar po vrsti nastavljal hrastove hlode ter je podiral z mečem.

Mati so s strahom opazovali to početje ter mi dejali: „Moli, sinko, moli!“ Očeta pa je silil smeh in natihoma so pošepetali materi: „Vidiš, kri moje krvi! Tako sem mahal jaz po turških glavah.“

Z dvajsetim letom sem se zagledal v sosedovo Dragico in najraje bi si jo vzel še tisto zimo za ženo. Za gostijo smo imeli vsega dovolj: vina, kruha in mesa. Stariši se niso protivili tej zvezi in posebno materi bi bila po

godu, ker so se vedno bali, da jim pobrišem k vojakom.

Neki četrtek so šli oče k graščaku, da ga poprosijo za dovoljenje k ženitvi. Toda graščak ni privolil. Grajski pisar, ki je zalezoval Dragico, je hujskal na tihem gospoda, valpet Štefe pa mu je pomagal iz same jezde do mene, ker sem ga nekoč tako premikastil, da si je tri tedne pobiral zdravje na solncu.

Z ženitvijo torej ni bilo nič. Udal sem se v bridko usodo, ter čakal ugodnejšega trenutka. „Morda pobijejo Turki Štefeta in pisarja z graščakom vred, morda jih podavi kuga,“ je dejala Dragica.

Neki dan sem šel v šumo, da nabere materi suhih drv za v peč. V bližini ceste sem prišel na majhno planoto, sredi katere je stal ogromen hrast. Tu in tam so mu še ozelenele veje, sicer pa je stegoval svoje suhe roke daleč od sebe.

Gospodarski paberki.

Poraba rožja kot živinska krma.

Nedavno sem priobčil v tem listu spis o porabi rožja kot krma, v katerem sem priporočal letos, ko splošno primanjkuje krme, krmiti rožje. Omenil sem, da je podarilo c. kr. poljedelško ministerstvo posebne stroje, s katerimi se rožje reže in drobi in napravi na ta način živini prikladnejše. Stroji so postavljeni v sledečih krajih:

A. Stroji, ki se gonijo z roko (potrebne so 4 osebe; stroj zreže in zdrobi v eni uri 70 kg rožja):

1. na Bizeljskem, okraj Brežice, pri ekonomu Janezu Malusu;
2. na Vidmu ob Savi, na posestvu Resa g. Jožefa Šribarja;
3. pri županstvu občine Sv. Barbara v Haloza h, okraj Ptuj;
4. pri županstvu občine Sv. Lovrenc v slovenskih gorica h, okraj Ptuj;
5. pri Ignacu Vrabiču v Stopercah v gornjih Halozah, okraj Ptuj;
6. v Občini Veličane, okraj Ormož na posestvu gospoda Antona Paklavca;

7. na Tinjskem, okraj Šmarje, na posestvu g. dr. Jurtela in

8. pri graščini v Konjicah.

B. Stroji, ki se gonijo z umetno silo (vodo, bencinom, elektriko; stroj zreže in zdrobi v eni uri 350 kg rožja):

1. v Makolah, okraj Slovenska Bistrica, pri žagi g. Jožefa Bogina;
2. v Slivniški graščini, okraj Maribor;
3. pri Repnikovem mlinu v Cirknici pod St. Iljem v slov. gorica h, okraj Maribor;
4. v Pekrah pri inženirju Hermanu Reiser;
5. v Tržcu (občina Jurovec) okraj Ptuj pri žagi Jožefa Purg;
6. v Vizmetincih, okraj Ormož, pri mlinu Jožefa Pavličiča in
7. v Podgradju pri Ljutomeru, pri Mohoričevem mlinu.

Iz vseh krajev se slišijo pritožbe, da primanjkuje krme. Vinogradniki naj torej krmijo rožje, stroji za drobljenje so jim na razpolago!

Gradec, dne 26. februarja 1909.
C. kr. vinarški inspektor na Štajerskem:
Fran Matiašič.

Graški „Verband“ in — slovenski kmetje!

(Piše posest. iz ljufomerskega okraja).

Koncem lanskega leta je štajerski Verband (Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften in Steiermark) javil vsem svojim članicam: filijalkam, kmetijskim, trsničarskim in drugim zadrugam, da bode začel kupovati od zadrugarjev in članov pristno vino, kakor hitro se bodo v to svrhu pripravile in dozidale nove kleti.

Kdor pozna bedo našega kmeta, bo lahko uverjen, da so vinogradniki z veseljem sprejeli to naznanilo štajerskega Verbanda in da je marsikateri kmet zadržal vino v svoji kleti samo zato, da ga proda Verbandu, v kate-

rem je upal pridobiti stalnega odjemalca, in da je odbijal druge kupce, ki so bili na razpolago. In res, kmalu nato, začetkom prosinca je javil Verband vsem svojim članom vinogradnikom, naj mu pošljejo vzorec pridelanih vin v svrhu nakupa. Od vsakega oferta je bilo treba poslati tri zapečatenе vzorce.

Z veseljem so hiteli kmetje v svoje vinske hrame in z najboljšo nado so napolnjevali omenjene vzorčne steklenice. Na lastne stroške so je poslali v Gradec in čakali so in čakali, dokler ni prišla — rešitev. A glejte čudo! — Za pretočeno vino jim je ponujal Verband manjše cene, kakor so ga prej ponujali tuji kupci za vinski mošt.

Razočaranje je bilo veliko, ali ko so se izvedele podrobnosti Verbandovega početja, se je razočaranje spremenilo v občno nevoljo, kajti slovenski kmetje so spoznali, da jih ima Verband samo za — norca.

Večjim posestnikom vinogradov, ki imajo večjo zalogo vina na prodaj, je Verband kratkoma odbil vinsko ponudbo z izgovorom, da za sedaj še ne more sprejeti vina, ali da ima vino, okus po tem in onem, ali še ni popolnoma čisto ali da je njih zaloga že polna itd., malim posestnikom pa je ponudil tako sramotno nizko ceno, da je moral že vnaprej vedeti, da mu producent pod lastno izgubo ne more prodati vina.

Ko pa se je izvedelo, da so nekateri Nemci, ki so posestniki velikanskih vinogradov ter celo trgovci z vinom (npr. Fischerauer v Jeruzalemu) prodali ves svoj vinski pridelek Verbandu in to gotovo ne za ono sramotno nizko ceno, katera se je nudila revnim slovenskim kmetom, se je nevolja spremenila v pravično ogorčenost nad takim početjem.

Nehote se jim je vsiljevalo vprašanje: Ali služi štajerski Verband v prvi vrsti samo nemškim vinogradniškim veleposestnikom, milijonarjem in ljudem, ki razpolagajo s stotisoči, ali bednim štajerskim kmetom? Prosimo, da nam Verband odgovori na podlagi svojih statutov.

Ogorčenost slovenskih kmetov pa je še rastle, ko so izvedli, da Verband ni le pokupil vina nemških veleposestnikov, ampak tudi večino vinskega pridelka nemških malih posestnikov, medtem ko je ponudbe slovenskih kmetov direktno odklonil ali pa onemogočil prodajo s prenizkimi cenami. In pri tem so se dogajale prav čudne reči. Tako se je npr. nekemu posestniku, ki je po legi svojega posestva član dveh zadrug, — nudilo za pristnega Jeruzalemcana, katerega je priglasi eni zadrugi, za 6 recí šest vinarjev manj nego za drugo drugo zadrugi priglasieno vino, ki je iz priznane manj vrednega vinskega okoliša. Zanimivo je še to, da je ta posestnik imel za imenovani jeruzalemski mošt za 9 vinar. večjo ponudbo kakor sedaj za pretočeno vino od Verbanda.

Človek, ki pozna te razmere, bi se moral smejeti, ako ne bi videl solz bednega slovenskega kmeta, ki je oškodovan na premoženju in užaljen na časti.

Jaz postojim, denem roke na hrbet in premišlujem, kako bi prišel najlažje do suhih vej. Nakrat mi pride dobra misel. Brzo skočim po velik, skali podoben kamen ter ga vržem s tako močjo v debelo hrastovo deblo, da se strese drevo in so začele padati suhe veje in vejice kakor toča izpod hudournega oblaka.

Ravno sem hotel zopet vzdigniti kamen, da ga zaženem v drugič, kar se oglasi za menoj debel moški glas:

„Hej, fanté, kaj pa delaš?“

Jaz se ogledam in zapazim pred seboj viteza v svetli železni opravi, z dolgo perjanico na čeladi. Za njim so stali še drugi jezdecí.

Začetkoma sem se prestrašil, misleč si, da hočejo napasti grad in našo vas, ko pa sem videl, da nimajo na sebi bojne oprave, sem odvrnil:

„Nič, gospod,“ in sem vrgel kamen v hrast.

Vitez pa je stopil raz konja ter si je začel ogledovati kamen. Tudi

drugi so pristopili k njemu. Konečno pa so poskušali vsi po vrsti vzdigniti tisto skalo, a samo jeden je bil tako močan, da jo je premaknil za en peđen.

Majali so z glavami in vitez je dejal:

„Kako ti je ime — Golijat?“

„Nisem Golijat, gospod, ker pa vem pisati, se pišem: Martin Močan.“

Vitez se je zelo začudil in ni hotel verjeti, da sem učen pisanja. To me je razjezilo in rekel sem:

„Če ne verjamete in če znate sami pisati, potem pa pogledjte.“

Skočil sem na cesto in v cestni prah sem zapisal s prstom: Martin Močan.

Vitez se skloni k tlom in začne čitati:

„M-M-Ma-Mar-Mart-Martin.“

„Že vidim, da znaš,“ me pohvali, jaz pa se v srcu nasmejem, misleč si: Hej, gospod vitez, ko bi čital tako

Zopet se nam je pokazalo v jasni luči, da nimamo pričakovati od Verbanda — čeravno je ustanovljen za vso štajersko deželo, toraj tudi za Slovence — nikakih dobrot, niti pravice. Treba bode torej — in zato je skrajni čas — da potrkamo energično na Verbandova vrata in da zahtevamo jasno izjavo glede postopanja s Slovenci. Ako nas ne marajo, naj nas vsaj ne varajo s praznimi obljubami.

Mogoče, da se bodo še kesali tega dejanja.

Iz političnega sveta.

d **Slovenska jednota.** Iz krogov te parlamentarne zveze se poroča, da ne bo delala obstrukcije, ako pride s predlogom o rekrutih h kratu tudi predlog o podržavljenju železnic na dnevni red, kar vlada itak že namerava. V teh političnih krogih se sodi, da se je notranji politični položaj nekoliko zboljšal.

o **Za skupnost državne banke** se je odločno izjavil ravnatelj Hranilniške akcijske družbe v notranjem mestu (v Budimpešti) Fr. Szekely. Ta ogrski finančnik utemeljuje potrebo skupne državne banke s tem, da je stabilnost obrestne mere oprta ne na kreditno sposobnost Ogrske, ampak na zvezo, v kateri stojita Avstrija in Ogrska v obliki skupne banke.

u **V ogrskem parlamentu** je bil sprejet zakon o rekrutih v tretjem čitanju. V ogrskem ministerskem svetu je bilo baje izjavljeno popolno soglasje z ukrepi in dejanji skupne državne vlade.

u **Avstro-turški spor** je formalno končan. Protokol o sporazumljenju je bil 25. tm. podpisan. S tem bi moralo biti tudi konec bojkota. Turška vlada bode oficijelno in uradno storila vse, da se bojkot proti avstrijskim izdelkom in avstrijskim ladijam vstavi; da bi pa v resnici hotela ali tudi mogla turške trgovce in konsumente prisiliti, da naj kupujejo avstrijske izdelke mesto drugih, na to ni misliti. Nekoliko starih odjemalcev si bode naša trgovina in industrija po končanem bojkotu pač zopet pridobila, dober del bode pa za večno izgubljen. Za to se imamo zahvaliti naši modri vnanji politiki.

v **V nemškem parlamentu** je bil sprejet zakonski predlog, ki so ga stavili Poljaki v svojo obrambo proti pruskemu zakonu o razlaščenju poljske zemljiške posesti na Poznanjskem in ki proglašča v celi nemški državi prostost zemljiške posesti. Debata je bila huda in za prusko protipoljsko politiko naravnost sramotilna. Soc. demokratje, svobodomiselnici in tudi centrum so glasovali za ta zakonski načrt. Glasovalo se je po imenih in zakon je bil sprejet s 189 glasovi proti 132.

u **Državni zbor** je sklican konečno na 10. marca. Volitve predsedstva se bodo zvršile kolikor najbolj naglo. Na dnevni red pride predvsem predloga o rekrutih, potem podržavljenje železnic, trgovinske pogodbe, dalje socialno zavarovanje, predloga o aneksiji, jezikovni zakon in zakon o okrožnih vladah na Češkem. „Slovanska jednota“ bo začela z opozicijo šele v odsekih. Nemške stranke pa so sklenile, da vlada ne sme dati Slovanom nikakih koncesij. Rajši se naj razbije državni zbor. Pa pravijo da oni „vdržujejo državo“.

u **Dr. Piętak**, bivši poljski minister-rojak, je umrl.

u **Zavratni napad na bolgarskega carja Ferdinanda** se je nameraval 26. m. m. Policija je zaprla nekega Bolgarja Anastazova in Srba Popovića. Hotela sta baje zavratno napasti kralja Ferdinanda v Ruščuku z bombami, ko bi se vračal iz Petrograda. Izjavila sta, da sta člana velike zarote zoper kralja.

o **Praga**, 28. febr. V Chrudimu je dejal drž. posl. Pacák na shodu, da zadnjič govori pred svojimi volilci, kajti razpust drž. zbora je pred durmi in nanovo ne bode več kandidiral. Nato je govoril o politični situaciji, ostro kritiziral sedanje ministertvo in končno izjavil, da se „Slovanska jednota“ v potrebnem slučaju ne sme zbiti tudi najhujših opozicijskih sredstev.

Devin, 1. marca. „Magdeb. Zeit.“ poroča iz Petrograda, da je baje tam javna skrivnost, da se je generalni štab izrekel v posebni spomenici na carja, da ruska vojska ni pripravljena za vojsko in se Rusija ne more spuščati v nobeno vojsko.

u **Kdo bo predsednik državnega zbora?** Nemški kršč. socialci se zavzemajo za dr. Pattaia. „Slovanska jednota“ pa baje misli kandidirati dr. Masaryka **Bolgarsko.** Spor s Turško še vedno ni končan. Na obeh straneh se vrši mobilizacija. Govori se, da je turški veliki vezir izjavil, da Turčija popusti na 100 milijonov frankov odškodnine.

u **Češko.** Preiskave proti radikalnem se nadaljujejo. Češki narod bo odgovoril nanje s tem, da pri prihodnjih volitvah pride Klofačeva stranka 40 mož močna v državni zbor.

Kaj je na Balkanu?

o **Belgrad**, 28. febr. (Brz. N. Dn.) Petrograjska brzojavna agentura poroča: Srbska vlada je naznanila ruski, da ji je za mir, da nima nobenih napadalnih namenov, da je trdno odločena, da se vzdrži vseh izzivalnih dejanj in da bo izročila velevlastim posvetovanje o potrebah in interesih Srbije. Ruska vlada je nato srbski odgo-

mečem ob strani. Vse me gleda, vse se me boji. Vendar pa sem začel dvomiti nad vitezovimi besedami in zato rečem:

„Hm, gospod, ali boste res dali?“

„Dam, če obljubim; pojdi samo z menoj, greva nad Turke in pred samega sultana.“

Ta odgovor me je dregnil tako, da se mi je zdelo, kakor bi me pičil gad ali modras. Hipoma sem se spomnil svoje prisege, da se hočem osvetiti Turkom zato, ker so storili toliko žallega mojemu očetu in dragi domovini.

„Zdaj pa se ti nudi lepa prilika,“ sem si dejal. „Prvič boš na konju, drugič pa si oborožen kakor sam vitez.“

In ko sem vse to premislil, so mi vzrastli kar iz zemlje bradati možje v rudečih hlačah in s turbani na glavi. Jaz pa se zakadim z golim mečem nad nje in Turki so padali kakor snopje in se premetavali kakor ribe na suhem. Naglo sem odvrnil:

kakor ti, bi me gospod župnik prijeli za ušesa. Glasno pa sem pristavil:

„Z mečem še bi lepše pisal po turških glavah.“

„Ali sta si z mečem tudi na roko?“

„Kmetška roka mora biti vsemu privajena: meču in plugu,“ sem dejal.

Vitez ni rekel nato ničesar. Nekaj časa je premišljeval, potem pa je začel:

„V Lipnici mi je zbolel vojni hlapec in pisar; ti pa bi lahko bil za o b a. Ali hočeš iti z menoj? Dam ti konja in čelado in drugo vojaško opravo.“

Te besede so me spekle kakor živ ogenj, kajti konja in čelade sem si želel že od mladih nog. Zato vprašam še enkrat:

„Kaj mi daste?“

„Konja in čelado in drugo vojaško opravo“, odvrne vitez.

Zdaj se mi je zasvetilo pred očmi. Videl sem, kako dirjam po ravnici s čilim konjem, ves v železju in z ostrim

vorila, naj kategorično izjavi, da ne zahteva teritorialne odškodnine in da se v vseh drugih vprašanih zanaša na odločitev velesil.

o **Carigrad**, 28. febr. Srbski poslanik Gavrilović je naznanil, da bode tudi novo srbsko ministerstvo politiko prejšnjega ministerstva, namreč obrambo življenskih interesov Srbije, zasledovalo. Vendar bo pa storilo vse to diplomatičnim potom in čakalo odločitve velesil. Vojaškim poveljstvom ob meji se je naročilo, naj se izogibljuje vsake provokacije.

Berlin, 1. marca. (Brz. „Nar. D.“) „Das kleine Journal“ poroča iz Belgrada: Vojni minister, kateremu je dala skupščina glede vojnih priprav prosto roko, je nakazal onim inozemskim tvrdkam, ki imajo naročila za srbsko municijo, večje vsote, da pospešijo izdelovanje. Objednem se je sklenilo več odredb za nrtiditev obrambe na mejah. 18. in 7. polk sta odšla na mejo. Kakor se pravi, nameravajo Srbi Belgrad v slučaju vojske sprazniti in se v notranjosti po gorah braniti.

Berlin, 1. marca. (Brz. „Nar. D.“) Iz Belgrada se poroča, da so poklicani rezervni letniki 3. vrste na kratke vojaške vaje, da pregleda orožje.

a **Berlin**, 1. marca. Vojni Korespondent „Lokalanzeigerja“ v Belemgradu poroča svoje vtiske takole: Tudi najbolj navdušeni privrženci vojske ne govore več o takojšnjem izbruhu sovražnosti med obema državama; pač pa smatrajo 14. marc. začetek pomladi na Srbskem, za kritičen čas. Na bosanski meji stoji sicer 40 tisoč mož — a vedno odkritejšje se govori, da so vse vojaške priprave Srbije le premeten manever. Že leta in leta ni dala skupščina za vojsko niti vinarja; to, da se sedaj pokrivajo vojne potrebščine v večjem številu, je izrabla srbska vlada za spreten manever, da bi nabujkala velevlasti drugo na drugo in sama ribarila v kalnem. Na resno vojno ne misli tu prav nikdo v odločilnih krogih.

d **Sofija**, 1. marca. (Brz. „N. Dn.“) 2. in 3. divizija sta mobilizirani in pomaknjeni proti turški meji.

o **Dunaj**, 1. marca. „Fremdenblatt“, ki je, kakor znano, glasilo našega ministerstva zunanjih zadev, piše, da je predpogoj vseh nadaljnjih pogajanj s Srbijo to, da se Srbija brezpogojno odreče vsem zahtevam na Bosno. Potem šele se morejo začeti pogajanja glede gospodarskih koncesij. Ta izjava Srbije se pa mora poslati na Dunaj, kjer bi se imela vršiti vsa nadaljna pogajanja med Dunajem in Belgradom. (S tem se odklanja vsako posredovanje Rusije. Op. ur.)

d **Belgrad**, 2. marca. (Brz. „Nar. Dn.“) Tukaj se je sestavil odbor, ki

vodi vse manifestacije proti temu, da bi se Srbija odpovedala teritorialni odškodnini. S tem se misli kralja in vlado prisiliti, da vstrajata na teh zahtevah.

Berlin, 2. sušca (Brz. „Nar. D.“) „Voss. Zeitung“ poroča iz Cetinja, da je črnogorski knez tukajšnjemu angleškemu poslaniku izročil spomenico. V spomenici pravi, da se hoče Črnogora odpovedati zaveznitvu Srbije, ako bo angleška vlada zagovarjala črnogorsko zahtevo, da Avstrija odstópi Spuž (pizza) Črnigori.

Belgrad, 3. marca (Brz. „Nar. D.“) Včeraj je bil ruski poslanik Sergijev pri ministru zunanjih zadev Milovanoviću in mu dal v imenu ruske vlade prijateljski nasvet, naj Srbija opusti svojo zahtevo po teritorialni odškodnini in po avtonomiji Bosne in Hercegovine, ker teh zahtev evropske velevlasti ne morejo podpirati. Popoldan so bili tudi diplomatični zastopniki Angleške, Francoske, Nemčije in Italije pri Milovanoviću in mu dali podoben nasvet. Milovanović je izjavil, da srbska vlada jemlje nasvet naznanje. Nato se je sešel pod predsedstvom kralja Petra ministerski svet, ki je trajal 3 ure. Soglasno se je sprejel sklep, da se odgovori prigovarjanju velevlasti, da Srbija na more odnehati od zahtev, ki jih je postavila skupščina. Srbija še zmiraj upa na pravičnost Evrope. Posebno ševzdržuje svojo zahtevo po avtonomiji Bosne in Hercegovine.

Dopisi.

o **Mozirje**. Dne 21. m. m. je tukaj zborovala kmetijska podružnica za Sv. Mihel. Zborovanja so se udeležili kmetje iz okolice v največjem številu. Predsednik podružnice podelil najpoprej besedo živinozdravniku Jelovškemu. Ta je v 1 uro trajajočem govoru prav po domače in v lahko umljivi besedi podal in pojasnil glavna pravila umne živinoreje. Ta strokovni govor so navzoči ves čas z največjim zanimanjem poslušali. Ko je končal, so nakateri stavili še posebna vprašanja, na katera je govornik točno in vsestransko odgovarjal. G. Ivan Cesar se je potem govorniku za ta tako temeljit in poučen govor zahvalil ter je vse navzoče pozival, da kar v najobilnejšem številu pristopijo k podružnici. V združitvi je moč in čim več udov bode podružnica imela, tem večje uspehe bode tudi dosegla.

Gosp. predsednik podružnice Pušenjak je potem poročal o delovanju podružnice v preteklem letu. Dasi se je podružnica šele pred dobrim letom ustanovila, so vendar njeni uspehi prav ugodni. Podružnica je razdelila med svoje ude več drevesnih škropilnic, nekaj umetnega gnojila in semenja; omislila je tudi travniško brano. Letos

bode pa tukaj tečaj za osušenje močvirnatih travnikov, na katerega se že sedaj vsi udje podružnice posebno opozorijo. Kmetje, kateri imajo planine, dobili so prav izdatne podpore za ureditev planinskih pašnikov.

To poročilo je jasno pokazalo, kako koristno in blagonosno je bilo dosedanje delovanje podružnice in bi naj to tudi vsakega kmeta spodbudilo, da pristopi k podružnici. G. predsedniku pa, kateri ima pri podružnici največ dela, se je soglasno izrekla zaslužena zahvala.

Nadalje so se stavili in sprejeli sledeči nasveti: 1. Družbeno glasilo „Gosp. Glasnik“ naj dobi kot strokovni list bolj primerno obliko. 2. Vse podružnice po slov. Štajerskem se naj povabijo, da po svojih strokovno izobraženih udih sodelujejo pri službenem glasilu. 3. Pri kmetijski družbi se naj nastavi tajnik, ki bode popolnoma zmožen slov. jezika in bode obenem tudi urednik družbinega glasila.

Kot odposlanca k letošnji glavni skupščini kmetijske družbe štajerske, katera se vrši meseca marca v Gradcu, se enoglasno določita predsednik podružnice g. I. Pušenjak in g. F. Praprotnik.

Končno smo imeli še kaj ugodno priliko prepričati se, kako izvrstno pijačo nam daje naša domača moštnica ozimka. Ta hrushka je prav naše gore list in se mora v vsakem oziru prištevati k najboljšim moštnicam in je torej vredna, da se kar v največjem številu zasaja in razmnožuje.

Stajerske novice.

u **Novi deželni red in deželni volilni red za Štajersko** priobčimo v glavnih potezah v prihodnji številki. Somišljenike prosimo, da oboje dobro proučijo. Deželnozborske volitve trkajo na duri.

u **Obč. svetovalec g. Leopold Petovar** je daroval podpisani občini hranilno knjižico z svoto K 130 — povodom 60 letnega jubileja našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I., kot temeljno glavnico za nakup gasilnega orodja. V seji tukajšnjega občinskega odbora dne 24. jan. 1909. se je enoglasno izrekla velikodušnemu darovalcu zahvala. Obč. predstojništvo obč. Mihalovci, dne 15. februarja 1909.

Ivan Pučko l. r.,
občinski predstojnik.

„**Mi znamo tudi!**“ Pod tem naslovom je prinesel „Štajerc“ zadnjič sestavo raznih imen, katerih posamezne črke dajo zopet kako besedo. Da bo Linhartu pri tem delu pomagano, mu tudi mi postrežemo:

Ornig
Slawitsch
Plachky
Linhart.

Živeli!

Ormož. Kmetijska podružnica v Ormožu priredi v četrtek, dne 11. marca t. l., vinski sejem v Ormožu v dvorani gostilne g. Skorčiča. Pristop do tega sejma imajo vsi vinogradniki ormoško-ljutomerskega okraja. — Da se pokrijejo stroški prireditve sejma, plačajo razstavniki vina: če so udi podružnice po 50 v za eno vrsto ponujenega vina, ako pa niso udi, pa 1 K od vsake vrste ponujenega vina.

Vzorci vina je napolniti kolikor mogoče v 1 l buteljke, zadostujejo pa tudi navadne steklenice za slatino. Vzorci je poslati najpozneje do 9. ure zjutraj na dan vinskega sejma. Na mnogobrojno udeležbo vinogradnikov vabi

Kmetijska podružnica v Ormoži.

u **Glasbena šola Ljubljanske glasbene matice** v Celju priredi svoj prvi koncert dne 7. marca t. l. ob 6. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Blagajna se odpre ob 5. uri, kjer se bodo dobivali tudi programi po 20 v. Simfonija Veltava izvajala se bo na štirih glasovirjih.

a **Še enkrat: Kaj je z nabiranjem „za obmejne Slovence“?** Na tem mestu smo že enkrat pozvali liste, ki nabirajo denar za obmejne Slovence, naj pridejo z računi na dan. Cela stvar se nam zdi čimdalje sumljivejša. Slovenska javnost še vedno ne ve, kateri možje so za to akcijo, a kar je najhuje: dosedaj še niti vinarja niso izkazali, kam je šel nabrani denar. In vendar morajo biti nabrane že lepe svote. Opetovano so namreč takozvani katoliški časopisi poročali, da je odšel zopet vagon vžigalic v ta namen iz Ljubljane. Nadalje se prodajajo v te zagonetne svote koleki, pisemski papir ter se vsiljujejo že celo računski listki po gostilnah. Idealni napisi na teh predmetih: „V pomoč obmejnim Slovincem“ premotijo marsikaterega rodoljuba. Nihče bi ne ugovarjal takšni pomožni akciji, še pozdravljali bi jo kot tovarišico v obrambnem delu, toda glavni pogoj so jasni računi. Naša šolska družba sv. Cirila in Metoda izkazuje javno vsak vinar dohodkov in izdatkov.

Bodite tako odkriti tudi vi „obmejniki“! A dosedanja tajinstveni molk nam vzbuja nehoti spomine na — potresni zaklad v Ljubljani, o katerem tudi še danes nimamo računov. Ne moremo sicer prav verjeti govoricam, da gre ves denar „za obmejne Slovence“ v žep — katoliškim tiskovnim društvom, oziroma za naročnino za „Slov. Gosp.“ itd. — Dokler ni v tem oziru jasnosti, pozivamo vse prave rodoljube, naj bodo previdni. Naše edino obrambno društvo za vse Slovence je družba sv. Cirila in Metoda, ki ima jasne cilje in — čiste račune. — In še nekaj! Pri vsej akciji „za obmejne Slovence“ poroča ravno sedaj „Slov. Gosp.“, da v št. Ilju Nemci tako grabijo posestva, da bo cela občina pri prihodnjih volitvah izgubljena za Slovence.

a **Slovenski duhovščini!** Znano je, da v glavnem vodstvu nemškega „Schulvereina“ sede zgolj nemški li-

„Hej, gospod, jaz grem!“

Zbežal sem domov ter razložil celo stvar starišem in Dragici. Toda vsi so se protivili mojemu sklepu in nikakor niso hoteli privoliti, da bi šel z doma. Ko pa so oče izvedeli od hlapcev, da je ta tuji vitez slavni grof Lamberg, ki potuje s cesarskim pismom do sultana, so mi kar dejali:

„Martin, zdaj pa le pojdi.“

Mati so začeli jokati, oče pa so rekli:

„Kaj boš se jokala za Martinom, če ga doleti taka čast. Jaz sem služil trideset let, ako tako imenitnega junaka nisem služil.“

Na te besede so si mati obrisali solze, ter mi podelili blagoslov. Dragica mi je pri slovesu obesila okrog vratu dragocen škapulir, ki je bil posvečen v Kelmorajnu, da me obvaruje pred krogiljo, mečem in izdajstvom. Oče pa so dejali:

„Sinko, ne delaj mi sramote in ne zabi Turkov; zdaj prideš med nje!“

II.

Odrinil sem v daljni svet in vedno so mi hodile na misel očetove besede.

„Oh, moj gospod Bog,“ sem vzdihnil, „usliši me in daj mi Turkov kakor listja in trave, da se skažem pred očetom.“

Na poti sem se kmalu prikupil svojemu gospodu, in vitez me je imel zelo rad. Noč in dan sem moral biti pri njem. Včasih zvečer, če sva se med potjo nekoliko napila, me je celo objel. To sem si štel v veliko čast, kajti toliko zanpanje takega gospoda, ki slovi med prvimi vitezi svoje domovine, ni kar si bodi.

Zato sem mu tudi vse povedal, kako je kaj z mano in Dragico. Vitez pa mi je obljubil, da mi bo šel na roko pri ženitvi in da bo sam stopil pred graščaka, ter ga prosil za naju.

Od tega časa sem imel gospoda še rajši in skrbno sem pazil na njega. Moje srce je postalo veselo, ker sem videl, da se mi hočejo izpolniti vse

srčne želje. Začel sem vriskati in prepevati, da si krajšam pot in pridem čim prej do Turkov.

Ko smo imeli Ljubljano že za hrbtom, smo srečali mnogo vozov, na katerih so se peljali Hrvatje. Vitez je vpraša:

„Hej, kam pa?“

„Ne znamo, gospodine,“ so odvrnili možje.

Zdaj pa se oglase ženske:

„Bežimo, gospod, bežimo.“

„Pred kom bežite,“ vpraša Lamberg,

„Pred Turki!“

Vitez je nagloma ustavil konje ter poizvedel, da se Turki zopet zbirajo in da nameravajo udariti čez mejo. To ga je napolnilo z veliko skrbjo, posebno ko je slišal, da se zbirajo cele trume, kajti cesar mu je naročil, da mora biti še pred odhodom turške vojske v Carigradu, da sklene mir s sultanom.

Začeli smo dirjati noč in dan. V Metliki smo pustili vso nepotrebno prtljago, da nam ne bi ovirala hitre

ježe. Iz istega vzroka se tudi nismo preskrbeli z živežem, misleč si, da se najde povsod kaka hiša, v kateri se dobi kaj za zob. Toda čim bliže smo prišli meji, tem bolj so kazala vsa znamenja, da se pripravlja na Turškem nekaj izvanrednega. Ceste so bile polne begunov, ki so hiteli proti zapadu, po zraku pa so leteli gavrani in orli na jug. Neki begun nam je pripovedoval, da se je v Carigradu prikazala neka čudna mrtvaška ptica. Nikdo je še ni videl, nikdo poznal, niti ji vedel imena. Imela je štiri perotnice in štiri noge, glavo pa je dičila krona. Na prsih je bil videti velik črn križ, pod križem pa je bila mrtvaška glava. Ves život se je svetil v najkрасnejših barvah, le tuintam so bile raztresene temne mrtvaške kosti. Na novega leta dan je priletela ta ptica na sultanovo palačo, kjer je zvr-golela kakor škripanček. Vse ljudstvo zlatosinjega Carigrada se je zbralo pred cesarsko palačo ter gledalo to čudno prikazen. Turški učenjaki pa so prihod te velike in izvanredne ptice

beralci, ateisti in luterani. To pa ne zadržuje nemških duhovnikov, da bi ne pomagali snovati podružnic tega društva. Celó v odbor se dajo voliti, ker jim je Berolin bliže srca kakor Rim. Ravno te dni so poročali nemški učenci, da se je v Wörtschachu pri Selzthalu na Štajerskem ustanovila podružnica „Schulvereina“ ter s ponosom pristavljajo: „Pristop domačega župnika, zelo nemškozavednega duhovnika, je imel za posledico, da so župnikovemu zgledu sledili mnogobrojni domačini, ki so sicer v nacionalnih stvarih skrajno boječi.“ — Tudi v Dechantskirchnu sta pristopila oba domača duhovnika k novi podružnici, a župnik si je sam želel, da so ga izvolili za blagajnika. In kako je pri nas Slovencih, ki imamo v šolski družbi sv. Cirila in Metoda edino obrambo za svoj narodni obstoj v boju proti silnemu in brezobzirnemu sovražniku? Žalostna nam majka!

o **Kako je to**, da uraduje lavantinski ordinarijat nemški, dasi je škofija popolnoma slovenska? Prosimo pojasnila.

b **Iz Maribora.** Delavska stavbena zadruga „Dom“ v Mariboru je dovršila svoje tretje upravno leto. Zadržnikov šteje 58, ki imajo 111 deležev po 20 K (2220 K.) V tretjem upravnem letu je pospeševala zadruga zgradbo 4 hiš. Ker je eden zadržnikov, že vrnil stavbeni kredit, šteje zadruga 12 zadržnikov, katerim je za časa obstanka preskrbela lastno streho. Čisti dobiček znaša letos 760'88 K, rezervni zaklad je narastel na 1053'75 K. Zadruga se razvija sicer polagoma, toda enakomerno in je postala že sedaj velikega pomena za naraščaj slovenskih hišnih posestnikov v Mariboru in okolici.

o **Šmartin v Rožni dolini** je zadela škofova nemilost. Dosedanjega kaplana znanega Kovačiča je prestavil — a sedaj pa noče nastaviti drugega kaplana, dasi je g. župnik star in bolehen ter kvečjemu komaj še pride v cerkev. Kritika je v tem slučaju menda nepotrebna — es ist vieles faul im Staate Dänemark!

o **Iz Gotovelj.** Roditeljski sestaneček, katerega je pretečeno nedeljo popoldan priredilo tuk. učiteljstvo, je uspel prav dobro. Vdeležilo se ga je najmanj polovica staršev tega šolskega okoliša. Došlo bi jih bilo še več, da jih ni zadrževalo res skrajno slabo vreme. Nekateri menda tudi niso vedeli, kaj prav nameravamo s prvim roditeljskim sestankom, na katerega smo samo kratko vabili po šolskih otrocih. Kot gost je bil navzoč vrli učitelj g. Wudler iz Griž. — Nadučitelj g. Brinar je v prisrčnih besedah govoril o važnosti vzgoje, o vzajemnem zgojnem delovanju staršev in učiteljev in v kakšnem smislu naj se prirejajo sestanki staršev in učiteljev, da dosežejo svoj namen. — Učiteljica gospa

razložili tako, da pomenja konec krščanske vere in pogin kristajnov. Sultan je takoj na to izpoved sklical bojni svet, ki je sklenil takozvano „sveto vojsko“ proti kristjanom.

„Pomozi nam, pomozi nam“ je zavpil begun proti nebu ter si zakril z rokami oči.

Hlapci so hoteli kar obrniti konje, ter odjezditi proti domu; tako so se prestrašili.

Vitez je moral potegniti sabljo, da jih je ustrahoval.

Meni pa se je dobro zdelo do tega, kar sem slišal. Pomislil sem, koliko Turkov bode za posekati, ako se vzdigne vsa Turčija s svojo „sveto vojsko“ in veselja mi je poskakovalo srce.

V Karlovcu, kjer smo prenočili, smo izvedeli še hujše novice. Vojaški poveljnik nam je pravil, da se je turški sultan že vzdignil z ogromno vojsko iz Carigrada in da je tudi že poslal tozadevno poročilo do cesarja.

Dalje prihodnjič.

Brinarjeva je govorila o snovi: Vstop v šolo kot prvi korak v javno življenje in kako je prvence pripravljati na ta važen korak. — Učiteljica gđ. Kolšek je govorila o snovi: Kako se naj šola in dom pri vzgoji medsebojno podpirata. Omejila se je na nastopne točke: a) vljudno vedenje, b) snaga in red, b) nadzorovanje otrok in njih opravil v izvenšolskem času, c) gojitev varčnosti. — Shod je napravil vtis medsebojne vdanosti in prisrčnosti.

b **Umrl je** v Bolehnečicah pri Sv. Jurju ob Ščavnici g. Jože Senčar, oče g. dr. M. Senčarja, sodnika na Brdu. N. v m. p.!

d **Iz Brežic.** Stepla sta se v neki tukajšnji slovenski gostilni dne 25. svečana t. l. dva tukajšnja nemškotarska purgarja obrtnika in sicer klepar Klobutchar ter sedlar Kalb. Obdelovala sta se s pestmi in obsipavala z najlepšimi priimki. Zaradi česar se je tema sicer medseboj dobrima bratcema tako razburila kri, nam ni znano, veliko je pa gotovo pomagala dobra vinska kapljica, ki se toči v dotični gostilni.

b **Za stolnega kanonika** je imenoval cesar kateheta v slov. razredih na mariborski gimnaziji gosp. Jakoba Kavčiča.

a **Dr. Korošec in dr. Benkovič** sta izprosila cenejše setvine. Glede v „Narodnem Listu“ od 18. t. m. letn. IV. št. 7 priobčene notice nam pošilja dr. Benkovič sledeče: Ni res, da sem šel na led nevednim uradnikom graškega namestnika radi „cenejših“ setvin. Ni res, da sem razpošiljal županstvom svojega volilnega okraja pole, katere naj bi župani takoj izpolnili, da se bodo dobile „cenejše“ setvine; dalje ni res, da v dopisu dostavljam, da sem to „dobroto“ izprosil samo za svoj volilni okraj; pač pa sem županstvom sodnih okrajev Laški trg, Šmarje, Rogatec, Kozje in Sevnica razposlal prošnje, katere naj bi župani takoj izpolnili, da bi najbolj potrebni posestniki, katerim vsled hribovitosti kraja, vsled oddaljenosti od železnice in radi velike bede ni bilo mogoče sena in slame si po znižani ceni nabaviti in ki so živino že razprodali, dobili državno podporo v obliki živeža (krompirja, koruze, žita itd.) ter denarja v smislu od mene predlagane resolucije, sklenjene v poslanski zbornici državnega zbora v seji dne 19. gradna 1908. Dalje ni res, da sem cene setvin, katere je namestnika astavila, izprosil, pač pa je namestnika te cene brez moje vednosti nastavila. — O zadevi bomo obširneje že še spregovorili. Priznavamo, da smo bili napačno informirani v toliko, da se pri Benkovič-Koroščevi akciji ni šlo za cenejše „setvine“. O ostalem se, kakor rečeno, še primerno pomenimo!

a **Dobje pri Planini.** Dne 25. feb so se vršile tukaj občinske volitve. Zmagali so po hudem prizadevanju župnikovi pristaši. Župnik se je vgnezdil blizu volilne sobe in njegovi prigajniči so med volitvo gonili pred njega tiste, ki nimajo nič moštva v sebi in jim je popravljaj glasovnice. Vse tiste, ki so jih prigajniči pred župnika, je v sramoto postavil priprosti kočar, ki pa je že videl precej sveta; to je Janez Baumkircher. Tudi od tega je župnik zahteval glasovnico. Ko jo je pogledal, je rekel, da ni vse prav in da se mora popraviti. Mož pa se odreže: „To pa ne; kar sem zapisal, sem zapisal“. Vtaknil je glasovnico v žep in odšel. — Ali vas ne bo sram tistih, ki se toliko pridušate in balate, da se nikogar ne bojite, potem pa delajo z vami, ko krčmarica z mokro coto? Čudno je gledati moške, ki imajo zajčjo korajžo. Pravijo jim: figamož. — Proti volitvam se je vložila

pritožba, ker so preveč po domače delali.

d **Umrl je** v Slov. Bistrici mizar Jože Lorber, star 89 let. Bil je pristaš nemške stranke.

d **Električno razsvetljavo** z obločnicami je upeljala tvrdka Rütger na svojem skladišču pri hočkem kolo-dvoru.

d **Iz Cirkovca pri Ptuj** piše dopisnik v „Slov. Gospodarju“ z dne 25. febr. t. l. št. 8 v zadevi nove postaje, kjer hvali Korošca in Piška, da sta ta dva državna poslanca delavna, ki se potegujeta za omenjeno novo postajo. To je pa kratkomalo neresnično. — Občina Cirkovca spada v delokrog ptujskega okraja in to ve vsakdo, da je za ptujski okraj državni poslanec g. dr. Miroslav Ploj. — Torej Korošec in Pišek nimata s Cirkovčani nič opravka. Pedenj dolg jezik kupiči že več let v Cirkovcah jezo in sovražstvo. Dokler ta ne zgine, ni upanja, da bi došlo do določbe postajališča v Cirkovcah.

a **Dopis iz Dramelj** o obč. volitvah dne 11. febr., pri katerih so naši somišljeniki sijajno porazili Ogrizeka in njegove sužnje, se je na našo žalost v uredništvu založil. Priobčimo ga prihodnjič. Vrlim Drameljčanom naš pozdrav!

v **Izpred mariborskega okrožnega sodišča.** (Zagrešeno življenje.) 46 letni železninski delavec Alojz Bauer je obtožen, da je 16. febr. t. l. popoldan v grajski ulici 2/II ukradel iz nezaprtega stanovanja zimsko suknjo v vrednosti 70 K. Obtoženec je preživel večino svojega življenja v ječi zaradi tatvin, ki jih je izvršil v raznih krajih Avstro-Ogrske in Nemškega in je bil 21 krat kaznovan. Koncem preteklega leta je bil v Gradcu odpuščen iz 5 letne ječe in baje ni dobil nikjer dela, ker mu manjkajo 4 prsti leve roke. Zato je hotel potovati v Italijo, a v Mariboru je imel samo še 2 K. Zagovarja se torej, da je kradel vsled revščine. Sodni dvor ga obsodi na 6 mesečno težko ječo, poostreno z 1 postom mesečno. — (Opasna šala) 9. junija t. l. je kegljala vesela družba v neki gostilni na Bregu pri Ptuj. Med že precej natrkano družbo sta bila tudi krojač Fr. Kosi in izdelovatelj orožja Alb. Batitsch, oba precej močna moža. Ker se je Kosi hvalil s svojo močjo, je napravil Batitsch par šaljevih opazk. Nato prime za šalo Kosi Batitscha in oba padeta, pri čemur si Batitsch zlomi levo nogo. Zato je Kosija okrajno sodišče v Ptuj obsodilo na 100 K globe 500 K odškodnine za bolečine in pokritje sodnih stroškov. Kosi je vložil priziv in okrožno sodišče ga je danes oprostilo, ker je bilo mnenja da se je ta nesreča zgodila v šali in ker sta se oba takoj nato pobotala. Predsednik še opominja Kosija, naj se v prihodnje ne hvali več s svojo močjo, da ne pride zopet tak neprijeten položaj.

d **Težko ranil je** v Rogoznici pri Mariboru na pustni torek ob priliki nekega plesa fant Čepe ženo in hčer krčmarja Frangeša, kateri sta pomirjevali v nekem prepiru. Ženi je z nožem razrezal celo ramo, hčerko pa ranil z nožem trikrat v obrazu.

d **Za „Narodni sklad“** je nabral g. Jakob Kumerč iz Slivnice na pustno nedeljo v veseli družbi pri g. Graseliju 4 K. — Prisrčna hvala!

d **Pozivnice pod orožje** so dobili nekateri srbski visokošolci v Gradcu. Odpeljali so se že v domovino.

d **Potres** so občutili 26. m. m. ob 11. dop. po Zg. Štajerskem. Škode ni nikjer posebne.

d **Umor.** Veselo se je zabavala v nedeljo dne 21. m. m. slovenska družba v narodni gostilni gospoda Vehovarja na Videžu pri Slovenski Bistrici. Prišel pa je nepričakovano v sobo Janez Wutte iz Križnega vrha in brez vsakega vzroka, brez prepira zasadil nož v obraz popolnoma mirnemu kmečkemu fantu Cirilu Leskovarju. Bil je to smrtni zaboljaj, ker je poškodovanec čez pol ure izdihnil svojo dušo. Ta smrtni slučaj je napravil grozovit uč-

nek v celi okolici, ker je bil pokojnik — močan, 22 leten, naroden in splošno priljubljen fant — umorjen brez najmanjšega povoda od svojega svaka, ki je došel še le pred kratkim iz Ljubnega v domače kraje in se je najbrže na Gornje Štajerskem naučil ljudi moriti. Morilca doslej še niso našli; splošno se sluti, da si je sam končal življenje — Veselo petje v družbi, pri katerem je prav krepko sodeloval krepki pokojnikov glas, se je tako spremenilo v najkrajšem času v rožni venec.

d **Novice od Sv. Bolfenka na Kogu.** predzadnji teden se je v Mariboru poročil g. Robert Košar, učitelj, z gospo Filomeno Zenkovič. Bilo srečno! — Za družbo sv. Cirila in Metoda so na gostiji Jakoba Šegula v Jastrebcih nabrali rodoljubi Božidar Hlebec, Filip Pokrivac in drugi pet kron. Na zdar! — Ob ogrski meji v Preloki (Perlak) v Medjimurji so se prikazale črne osepnice — črna kuga.

a **Na Lisci pl. Celja** so našli premog. Lastnica rudosleda je družba, ki je do nedavnega kopala premog v Pečovniku.

o **Iz Laškega trga.** Tukaj se je na pustni torek pri belem dnevu, ne samo po gostilnah, temveč tudi javno na cesti občinstvo s tem nadlegovalo, da je neki germanček s šulterajskim nabiralnikom okrog letal in beračil. Naj bi kdo za Ciril-Metodovo družbo ali pa kak revež to storil, gotovo bi ga zaščitnik postave pod ključ spravil. Za Schulverein in Südmarko pa ni posebno nobel, da si ne moreta drugače svojega obstoja osigurati, kakor da se že morata pustnih prismod za beračijo posluževati.

o **Zadrejaška podružnica kmetijske družbe** je imela svoj letni občni zbor v nedeljo 21. t. m. v salonu gostilne g. Mikuša v Gornjem gradu. Omenimo tu le na kratko sledeče: Zborovalcev je bilo okoli 50. Največ je bilo kmetov iz Bočne in Šmartnega. Iz poročila tajnikovega posnamemo, da je bilo l. 1908 članov 68, za letos pa jih je že dosedaj 82. Živahen razgovor je nastal zaradi skladišča umetnega gnoja. Nekaterniki so ga hoteli imeti v Gornjem gradu, drugi v Bočni, spet drugi v Šmartnem itd. Konečno je obveljal predlog, da naj odbor ukrene vse potrebno, da se skladišče ustanovi v Kokarjih pri Goveku ali tam kje v bližini. Blagajnikovo poročilo kaže dohodkov 1430'40 K, izdatkov 1320'26 K torej 110'14 K prebitka leta 1908. Letos pa je bilo že 390'14 K dohodkov in 244'31 K izdatkov. Za občni zbor kmetijske družbe, ki se vrši v Gradcu v dneh 17. in 18. marca, se izvoli kot zastopnika podružnični načelnik g. Kolenc Anton, gornjegrajski župan in pa tajnik Kocbek Fran, nadučitelj v Gornjem gradu. G. Kocbek se je branil iti, češ potem bodo govorili ljudje, da šolo zanemarja. Toda konečno se je udal splošni zahtevi. Gosp. Kranjc starejši pravi: mi izvolimo g. Kocbeka soglasno, ker mu hočemo dati s tem popolno zaupnico. Nato je govoril kmet. pot. učitelj g. Goričan. Zanimivo je bilo predavanje zlasti, ko je razpravljaj o sestavinah umetnih gnojil. Omenjal je tudi o sadjarstvu, o detelji in drugih kmečkih zadevah. Konečno so se obračali kmetovalci z raznimi vprašanji na njega in je dajal vsem poveljne in jasne odgovore. Predavanje g. Jelovška je moralo odpasti, ker ta gospod ni prišel. Navzočnikom to ni bilo prav; kajti zborovanje Zadrejaške podružnice bi se vršilo že prej, ali odlagalo se je radi tega, ker je g. Jelovšek obljubil, da 21. svečana pride. Prejšnje nedelje je imel že vse oddane. Nato se je zborovanje zaključilo. Navzočniki so se pa še pogovarjali o marsikateri kmetijski zadevi in je dajal še mnogo pojasnil priljubljeni g. Goričan.

O socialnem zavarovanju.

(Poročilo dr. Antona Božiča na seji izvrš. odbora Narodne stranke dne 13. februarja 1909.)

V preteklem zasedanju drž. zbora meseca novembra 1908. je predložila vlada veliko zakonsko predlogo o socialnem zavarovanju. S tem je izpolnila dolgoletno zahtevo delavstva, ugodila pa tudi zahtevi agrarcev in zastopnikov srednjih stanov sploh, ki so zahtevali, da se pritegne v socialno zavarovanje tudi samostojne male obrtnike in posestnike. Želji zastopnikov srednjih stanov se je vlada le nerada udala. — Teško je bilo prisiliti vlado k temu koraku. Zato je tem bolj čudno, ako sedaj en del onih poslancev, ki so prej na vlado v ravno omenjenem smislu pritiskali, posebno klerikalni del slovenskih državnih poslancev, zataji svoje prejšnje, v svojem časopisju vedno odobravano in kot uspeh hvalisano stališče. Ti „ljudski“ zastopniki niso imeli najbrž niti pojma o socialnem „kmečkem“ zavarovanju, kajti drugače si njihovega nastopa ne moremo razlagati.

„Narodna stranka“ si je bila od vsega začetka svesta, da bode prineslo socialno zavarovanje, h kateremu bi se pritegnili tudi manjši samostojni obrtniki in kmetje, poleg dobrot tudi bremena. Čakala je vsled tega, da reši vlada to vprašanje in predloži zbornici zakonski načrt. Ko se je to zgodilo, je narodna stranka storila svojo dolžnost v tem oziru, da je potem svojega časopisja obširno in stvarno o vladnem načrtu razpravljala ter širila poznavanje zakonske predloge, da bi se ljudstvo tem lažje odločilo za ali proti temu zavarovanju. Nismo uganjali otročje politike kakor klerikalci, nismo najprej trobentali v svet o uspehih, potem pa se dali politični z mrzlo vodo ljudske nevolje, ampak nastopali smo kakor se mora nastopati v tako važnih zadevah, ki se tikajo gospodarskih koristij našega ljudstva, namreč nastopali smo kot trezni računarji. Ne begati ljudstva, ampak podučiti ga in usposobiti, da se samo odloči, — to je bil vsikdar naš cilj.

Vprvo hočem prav na kratko očitati vsebino zakonske predloge o socialnem zavarovanju.

Kaj obsega vladna predloga?

Predloga o socialnem zavarovanju obsega prvič bolniško zavarovanje, drugič zavarovanje proti nezgodam in tretjič zavarovanje za onemoglost ter starostno zavarovanje.

Bolniško zavarovanje.

Bolniško zavarovanje se po vladnem načrtu raztegne na vse mezdne delavce, na delavce na domu in na posle. Ker so obrtni in industrijski delavci že po sedaj obstoječih zakonih bolniškemu zavarovanju podvrženi, gre tukaj očitno v prvi vrsti za kmetijske mezdne delavce, posebno za posle. — Vladni načrt utemeljuje to razširjenje kroga zavarovancev s tem, da se bode z zenačbo kmetijskih delavcev z industrijskimi delavci uspešno pobijalo oškodovanje kmetijstva vsled vednega pritiska delavcev iz kmetov v mesta. Res je sicer, da silijo nesamostojni ljudje iz kmetov v mesto in res je, da bodo s tem, ako se tudi kmečke posle, hlapce in dekle ter stalne delavce za slučaj bolezni zavaruje, ti delavski sloji v socialnem oziru na boljšem, kar je z ozirom na sedanji položaj kmečkega meznega delavstva le želeli. Pa moti se vlada, ako misli, da bo bolniško

zavarovanje na stalnost delavstva vplivalo. Delavec, ki je na kmetih v bolniškem zavarovanju, ne izgubi tega zavarovanja s preselitvijo, ker se ga mora tudi v mestu kot delavca zavarovati. Na ta način se torej to vprašanje ne da rešiti. Zavarovanje samo bode za kmeta občutno breme, ker bo moral za bolniško zavarovanje svojih poslov plačevati svoj prispevek. Ker je pa kmet v slučaju bolezni svojih poslov oproščen različnih sitnostij in stroškov za posla, zato se po mojem mnenju kmetje bolniškemu zavarovanju samemu ob sebi najbrž ne bodo upirali.

Zavarovanje proti nezgodam.

Glede zavarovanja proti nezgodam predlaga vladni načrt spremembo obstoječih zakonov z ozirom na finančno saniranje zavarovalnic proti nezgodam. Te državne zavarovalnice imajo namreč od leta do leta večji primanjkljaj. Temu nedostatku hoče se odpomoči s tem, da se v bodoče dajatve ne bodo preračunjale po povprečni skupni vsoti mezd, zasluženih v podjetju, ampak zavarovalni prispevki bi se računali ločeno za vsakega posameznega zavarovanega delavca, ki je v okrajnem zavarovalnem uradu v razvidnosti, posebej. Omenjati je tudi važno določbo, da bodo po vladni predlogi morali nositi bremena za zavarovanje proti nezgodam edino le podjetniki, oziroma delodajalci. To bode za naše podjetništvo zelo občutno zvišanje izdatkov. Onih deset odstotkov, katere so dosedaj prispevali delavci, — moral bo namreč sedaj plačevati tudi delodajalec.

Zavarovanje za onemoglost in starostno zavarovanje.

Najvažnejše določbe vladne predloge se dotikajo zavarovanja za onemoglost in starostnega zavarovanja. Le o tem zavarovanju hočem nadalje govoriti.

Vladni načrt stoji na stališču, da se mora v to zavarovanje pritegniti tudi samostojne, pa gospodarsko slabe osebe — in da se mora za samostojne in nesamostojne ustvariti skupno zavarovalno upravo. Vendar odklanja vladni načrt enotnost zavarovanja nesamostojnih in samostojnih. Glede meznih delavcev (nesamostojnih) določa, da se naj nvede za mestne delavce zavarovanje za starost in onemoglost tako, da dobi delavec z dovršenim 65. letom starosti starostno rento, ako pa onemore prej, pa dobi rento za onemogle. — Glede samostojnih oseb, podvrženih zavarovanju, pa določa, da te osebe ne morejo biti zavarovane za onemoglost, ampak samo za starost ter da naj dobivajo po dovršenem 65. letu starostno rento. — Višina rent je odvisna od dobe in višine vplačevanja. Zaostalim (dedičem) se dovoli enkratna glavnična odpravnina. Ženskim zavarovancem se v slučaju poroke vrne polovica za nje vplačanih prispevkov.

Kdo mora biti zavarovan?

Od nesamostojnih (delavcev) so zavezani v zavarovanje: industrijski, obrtni in kmečki delavci, dularji, posli, pri gospodarstvu sodelujoči rodbinski člani, vajenci, delavci na domu, domači učitelji, domače šivilje, domače perice, postrežnice itd. Zavarovalna dolžnost se prične s 16. letom starosti; izvzete so že onemogle in več nego 60 let

stare osebe. Temu zavarovanju niso podvržene osebe z letno plačo in kojih prejemki presegajo mesečno 200 K ali letno 2400 K.

Izmed gospodarsko samostojnih oseb so zavarovanju podvrženi vsi imetniki kakega obrtnega ali kakega družega pridobitnega podjetja ali kmetijskega ali gozdarskega obrata. Izvzeti so tisti, kojih letni dohodek presega 2400 K, ali ki nimajo redno v delu več nego dva mezdna delavca, ki ne spadata k rodbini.

Prispevki za zavarovanje.

Prispevki se preračunajo pri delavcih (nesamostojnih) po meznih razredih. Polovico prispevkov plačuje delavec, polovico delodajalec.

Prispevke pri samostojnih (obrotnih in kmetih) določa predloga tako, da naj znaša mesečni prispevek pri dohodku do letnih 480 K po 50 v, pri letnem dohodku med 480 in 2400 K pa najmanj 1 K. — Deželni zborom naj bi bilo pridržano, da ta minimum (mesečno 1 K) po potrebi zvišajo. Načrt daje zavarovanim na prosto, da prispevke prostovoljno zvišajo, pri čemur imajo to dobro, da dobijo starostno, na podlagi prostovoljnih prispevkov preračunjeno rento že z 55. letom.

Doba čakanja.

Za dosego rente za onemogle znaša čas čakanja 200 prispevnih tednov. — Všteje se delavcu čas vojaške službe, nezmožnosti za delo vsled bolezni ali čas, v katerem plačuje delodajalec prispevke zanj.

Pri starostni renti znaša čas čakanja 30 let brez ozira na eventualno prenehanje prispevanja. — Za tiste, ki postanejo za zavarovanje obvezni ob nastopu zakona ali v naslednjem letu, znaša ta čas 200 prispevnih tednov.

Uprava zavarovanja.

Za socialno zavarovanje bi se po načrtu ustanovili okrajni zavarovalni uradi kot prva stopnja, deželni uradi (rentna komisija, deželni urad in zavarovalnica proti nezgodam) kot druga stopnja in državni urad (blagajnica rent za onemogle in starostnih rent na Dunaju) kot najvišja stopnja. — Vrh tega se za razsojanja sporov ustanovijo zavarovalna sodišča v posameznih deželah, na Dunaju se pa ustanovi c. kr. višje zavarovalno sodišče kot prizivna oblast.

Stroški zavarovanja.

Stroški zavarovanja za starost in onemoglost (to so stroški za upravo, rente in dajatve) se pokrijejo iz prispevkov zavarovancev in delodajalcev in iz prispevkov od strani države.

Pri delavcih je prispevek, kakor že omenjeno, stopnjevan v šestih meznih razredih od 12 v do 72 v na teden.

Pri pomagajočih rodbinskih udih so prispevki stopnjevani v treh meznih razredih po 12 v, 24 v in 36 v na teden.

Pri samostojnih znaša prispevek, kakor že omenjeno, 50 vinarjev ozir. 1 K.

Skupni letni prispevek vseh v zavarovanje za starost in onemoglost plačujočih oseb je proračunjen na okroglo 129 milijonov kron. Od te svote bi zadelo samostojno pridobivajoče okroglo 28 milijonov, delodajalce za zavarovanje uslužbencev všteti rodbinske člane okroglo 55 milijonov in delavce okroglo 46 milijonov.

Skupni stroški zavarovanja za onemoglost in starost bodo znašali v prvem letu 138 milijonov, v četrtem letu 27 milijonov, v desetem letu 1062 milijonov, v 20. letu 206 milijonov, v stanju stanovitnosti utegnejo znašati okoli 305 milijonov kron. — V pokritje teh stroškov služijo skupni letni prispevki plačujočih, razven tega daje država v prvih štirih letih po dva miliona kron, od četrtega leta naprej pa državni prispevek vedno narašča in bi znašal v 10. letu po začetku zavarovanja 368 milijonov, v dvajsetem letu 779 milijonov, v 40. letu 916 milijonov in v stanju stanovitnosti okroglo 984 milijonov kron.

Visokost rente.

Koliko bi pa zavarovanci dobili na leto? Po preračunih znašala bi renta delavcev za slučaj onemoglosti povprečno po dvajsetih letih letno 279 K, po tridesetih letih 321 K in po štiridesetih letih 36633 K. — Visokost rente se ravna po šestih meznih razredih.

Pri samostojnih znašala bi renta, ako se račun na leto 12 mesečnih prispevkov á 1 K, po dvajsetih letih vplačevanja 198 K, po tridesetih letih 222 K in po 40 letih 246 K.

Stališče o vladnem načrtu.

Po tem zelo površnem orisu vladnega načrta bi se vprašali, kako stališče naj zavzemamo k tej velevažni gospodarski predlogi?

Gre za eminentno gospodarsko vprašanje, o katerem ne morejo in ne smejo v prvi vrsti odločati posamezne politične stranke, ampak v katerem naj odločajo prizadeti faktorji sami. — Gre za žepe naših trgovcev, obrtnikov, kmetov, sploh podjetnikov in delavcev, enih nič manj kakor drugih. — Ti se morajo po treznem premišljevanju sami odločiti ter se morajo sami izjaviti. Deloma so se posamezni prizadeti sloji že izjavili in stališče zavzeli. Povdarjati mi je v tem oziru sledeče: —

Delavstvo — kmetijsko ravno tako kakor tovarniško in obrtniško — zahteva naravnost zasiguranje za starost in onemoglost ter zakonitev vladne predloge v najkrajšem času. Hoče si ustvariti za onemoglost neke, če tudi nizke stalne dohodke, in če treba to tudi z lastnimi žulji. Tej splošni, že davno izrečeni zahtevi delavstva se je vlada udala in plod teh zahtev je ravno predloga o socialnem zavarovanju.

Obrtništvo, v kolikor bo spadalo po načrtu, ako postane zakon, v krog zavarovancev, je sklenilo v nekolikih shodih, da zahteva zakonitev zakonske predloge; ugovarjalo pa je, da bi se naj za obrtniški stan izvedla posebna zavarovalna organizacija. Tudi se je ugovarjalo, da se mora izvesti zavarovanje ne samo za starost, ampak tudi za onemoglost.

Kar se tiče prvega ugovora, da se namreč naj ustvari za obrtnike posebna zavarovalna organizacija, zdi se vsaj meni ta zahteva neutemeljena. Stroški zavarovalne uprave so ogromni. Vlada hoče k tej upravi prispevati letno 2 miliona kron. Ako se naj ustvari posebna organizacija za zavarovanje obrtnikov, nastali bi s tem zopet velikanški stroški, katerih pokritje bi na eni strani zadelo državo, na drugi strani bi v precejšnjem delu obtežilo zavarovance (obrotnike) same. S tem bi se znižala obrtnikom renta — in tega vendar obrtniki nočejo ali vsaj hoteti ne morejo, ker bi s tem sami sebi stališče poslabšali. Tudi iz razloga, ker je usoda obrtnikov in delavcev približno jednaka in ker se splošno gospodarsko stališče delavcev in obrtni-

kov ne loči, bilo bi želeči, da ne pride do dveh samostojnih uprav, ampak da se izvede zavarovanje enotno s skupno upravo. Enotno zavarovanje imelo bi za posledico tudi to dobro, da bi bil riziko za posamezne zavarovane sloje skupen in ravno vsled tega za posamezni stan manjši.

Pritrditi pa moram ugovoru, da se v vladnem načrtu za samostojne zavarovance ni uvedlo zavarovanje za onemoglost, ampak samo zavarovanje za starost. Usoda obrtnika je slična usodi delavca. Tudi obrtnik lahko postane vsled bolezni za delo nezmožen, popolen invalid. Delavec — obrtnikov pomočnik — ako postane za delo nezmožen, dobi za ta slučaj rento — in vendar v največ slučajih nima skrbeti ne za ženo, ne za otroke. Obrtnik, ki ima skrbeti za sebe, ženo in največkrat tudi še za veliko število nepreskrbljenih otročičev, je v slučaju predčasne onemoglosti izročen javni miloščini in stradanju, — ne dobi onemoglostne rente. To vendar ne gre. In ravno zaraditega mora biti naša zahteva, da se vladni načrt izpremeni ter tudi za gospodarsko samostojne zavarovance (obrtnike in kmete) ustanovi poleg zavarovanja za starost tudi zavarovanje za onemoglost.

Kaj pa kmetijstvo? Kmetje izrekli so se na klerikalnem kmečkem shodu v Ljubljani proti zavarovanju in vodja slovenske ljudske stranke je pozabivši delavski in obrtniški stan navzoče kmete zagotovil, da bodo poslanci, kolikor jih je pod njegovo komando, glasovali proti zavarovanju in ljudstvo ubogali. — Čudno je, da se je na klerikalnem kmečkem shodu v Gorici izrekla pretežna večina za socialno zavarovanje. Klerikalci na Štajerskem ne vejo z vprašanjem glede zavarovanja kaj početi. Ne bi se radi zamerili kmetom, ne prišli bi radi v nemilost pri delavstvu — in izjavljajo, da sta „Slov. Gospodar“ in „Straža“ odprta vsem, ki se hočejo glede socialnega zavarovanja javno, najsibode za ali proti izreči, samo liberalcem ne.

V tako važnem gospodarskem vprašanju na ta način cincati in svojo nedelavnost in neznanje ljudskih potreb prikrivati, je „ljudske“ stranke in „kmečke zveze“ nevredno.

Brezdvomno je, da je socialno zavarovanje kmetijstva potrebno in priporočljivo. Poglejmo sedanji težki položaj različnih prevžitkarjev in onih, ki morajo prevžitek dajati! Koliko bede, koliko medsebojnega sovraštva, koliko sodnijskih preprirov, ki povzročajo propad mnogih kmetij! Že s tem, da bi se prevžitki če ne popolnoma odpravili ampak vsaj omejili ter bremena prevzemnikom zljajšala, o čemur bi se morala v zakon sprejeti posebna določba, bilo bi našemu kmetovalcu zelo in izdatno pomagano. Četudi nizka renta za starost, bi osigurala staremu in za delo nezmožnemu kmetu prenesljivo starost in bi prinesla v hišo dohodke, kateri bi prišli v dobro celi kmečki družini, ako vlada v njej soglasje in medsebojna pomoč; ako pa se stari in mladi ne sporazumejo, osigurala bi renta starim vsaj deloma življenje v starosti ter jih storila kolkor toliko neodvisne.

Da se renta ne more doseči brez lastnih prispevkov zavarovanca, je bilo od vsega začetka umljivo.

Nekaj pa je, kar stori vladno predlogo v tej obliki, kakor je sedaj državnemu zboru predložena, nesprejemljivo, — namreč visokost prispevkov in manjkajoče zavarovanje za onemoglost.

Prispevki, katere bi moral kmet plačevati za socialno zavarovanje, so tako visoki, da jih redno ni mogoče zmagati. Kmet že danes toži čez velike davke, kateri so neznosni posebno zaradi različnih visokih deželnih, okrajnih

in občinskih doklad. — Kmet opravičeno toži o visokosti delavskih in poselskih mezd, ki so ravno v zadnjih letih poskočile z neprimerno hitrostjo na nezdržljivo visokost. Naprtitimu se da še hujše breme socialnega zavarovanja s tako visokimi prispevki bilo bi neodpustno. Srednji kmet s posli in domačimi otroki, ki mu pri gospodarstvu pomagajo, moral bi plačevati zavarovalne prispevke za sebe, svoje domačine in za posle, vrhu tega bi moral plačevati polovico prispevkov za bolniško zavarovanje itd. Ako trdim, da bi v normalnih razmerah znašale te dajatve od 30 do 50 kron na leto, gotovo ne pretiravam. — Leto za letom tako visoke prispevke plačevati je za našega kmeta tem težje, ker se do sedaj še ni rešilo vprašanje o razdolženju kmečkih posestev, o preustroju dedne pravice za kmečko ljudstvo, o preosnovi zemljiškega davka itd. (Dokler ne bodo druga kmečka vprašanja rešena in dokler ne bo zasiguran obstanek našega kmetijstva, tako dolgo se mu tako velikih bremen ne sme nalagati.

Vrhu tega je vladna predloga v sedanji obliki nesprejemljiva zaradi tega, ker ne določa rente za onemoglost. Vprašamo, kaj pomaga kmetu zavarovanje za starost od 65. leta naprej, ako te starosti v največ slučajih niti ne doseže? Kaj mu pomaga zavarovanje, ako ni preskrbljeno za slučaj, da pred 65. letom svoje starosti od naporenega dela in truda od zore do mraka popolnoma onemore ter postane za vsako delo nezmožen? Oče leži v bolnici in je za delo nezmožen, — mati se peha za otroke, kopa otrok strada; oče je plačeval za starostno zavarovanje — sedaj, ko je pred tem časom obnemogel, pa ne dobi ničesar! Delavec v takem slučaju dobi letno rento, mali kmet, ki bi rento ravno tako potreboval, je ne dobi!

Takega zavarovanja pripustiti ne smemo!

Vprašam dalje, ali je po novi zakonski predlogi skrbljeno za z otroki mnogobrojno obdarjene družine, katerih je ravno na kmetih toliko? Ali jim je zljajšano breme prispevkov? Je li skrbljeno, da se starišem z velikim številom otrok vsaj deloma odzame skrb za slučaje največjih potreb, in se jim daje vzgojevalne prispevke itd.? — Za vse to ni skrbljeno in zaradi tega je treba vladni načrt predrugačiti.

Še mnogokaj bi se dalo sedajnemu vladnemu načrtu ugovarjati. Pravim pa, da se zavarovanje za starost in onemoglost vseh delavskih slojev, malih kmetov in obrtnikov mora izvršiti. — Ideja sama je zdrava in dobra. Le način izvedbe je pomanjkljiv, glavno v grajanih potezah. — Treba jetorej, da se vladni načrt temeljito preustroji, da se v njem upravičene zahteve posebno samostojnih zavarovancev temeljiteje upoštevajo ter samostojnim ne nalagajo tako visoka bremena, ki utegnejo peljati ne k blagoslovu posebno kmetijstva, ampak k propadu.

„Trnjeva pot“.

III. pismo iz občine Kokarje.

Dragi rojaki! Naša brezova metla je torej v obliki glob na pot nasuto trnje takole pometala:

Visoka c. kr. namestnija v Gradcu!

Proti razsodbi c. kr. politične ekspoziture v Mozirju z dne 22. jan.

1909 broj 300 se vlaga pravočasno sledeči

priziv:

1. Ves državni osnovni zakon z dne 21. dec. l. 1867. drž. zak. broj 142 je bil izdan za določitev pravic državljanov — občin — to vendar njegov naslov jasno dokazuje, zaradi tega niso v njegovem XIX. členu za deželne in državne urade nasproti državljanom — občinam — nobene jezikovne pravice zapopadene. Iz jezikovnih pravic, ki so v tem zakonu za državljanje — občine — določene pa izhaja neovrgljivo, da so deželni in državni uradi dolžni državljanom — občinam — osobito, če to zahtevajo, dopisovati v njihovem deželnem jeziku.

2. Deželna bolnišnica v Celju je javen deželni urad. Občina Kokarje je od nje zahtevala, naj ji spiše svoj nemški dopis v slovenskem jeziku, ki je na Štajerskem deželni jezik, ona pa tega ni hotela storiti, zato je prelomila zakon. Ker se občina Kokarje zakona trdno drži, ni mogla njenega v jezikovnem oziru nezakonitega dopisa rešiti.

3. Tolmačenje člena XIX. omenjenega zakona od strani c. kr. politične ekspoziture v Mozirju sloni na krivih premisah, ona se namreč na naslov ali namen omenjenega zakona prav nič ne ozira. Jezikovne pravice, katere si c. kr. politična ekspozitura v Mozirju, oziroma bolnišnica v Celju do občine Kokarje pripadajo v smislu tega zakona pač vsem državljanom nikdar pa njima.

Prosimo torej

Visoka c. kr. namestnija v Gradcu blagovoli izpodbijano razsodbo kot v zakonu neutemeljeno razveljaviti ter razsoditi, da je občina Kokarje zakonito ravnala radi česa zažugana globa ni utemeljena.

župan.

C. kr. namestnija v Gradcu reši take prizive vedno nikavno t. j. jih zavrne. No, kokarski župan je bil in bo vselej tak, da ne zleze pred namestnijo pod mizo; zato je vselej proti razsodbi namestnije vložil priziv na notranje ministerstvo, kjer je menda vse zamrlo, kajti 3 leta sem ne dajo on tam nobenega odgovora.

Občini Kokarje je to vsejedno. Ona pri tem ničesar ne zamudi. Bolnišnica je pa vendar tepena; kajti brez „kazala“ občine ne dobi od deželnega odbora plačila za dotičnega bolnika. Bolnika pa ne sme nobenega zavrniti, ker je javen deželni zavod, namenjen za Slovence in Nemce.

Molk na Dunaju je za občino dobro znamenje. Ve se predobro da bi na Dunaju takoj zaropotali, če bi pravica ne bila na strani občine, a ker je ona na strani občine ne morejo ropotati, torej vržejo vse pritožbe v kot, češ tako se vsaj hvaliti ne bomo mogli, da smo zmagali in druge občine ostanejo lepo pri svoji stari navadi, da bodo tudi v naprej nemške dopise bolnišnic reševale. Državnih poslancev se pa ministerstvu ni treba bati, saj so doslej še vedno za proračun glasovali t. j. odobraval krivično vladanje.

C. kr. politična ekspozitura v Mozirju sicer kdajkdaj znova zahteva, naj se stari dopisi bolnišnice rešijo, na kar ji župan odgovori, da se bode to zgodilo po razsodbi, ki se pričakuje iz Dunaja.

No, če bi ministerstvo priziv zavrnilo, pojde občina na upravno sodišče, kjer sodijo pravično. Ministerstvo to dobro ve, zato si je zavezalo usta po pregovoru: „Molk je zlato.“

Vse trnje je torej pometeno razpota slovenskega uradovanja, občinski činitelji hodijo smehljačočega obraza po gladki poti na jezo onih, ki bi radi slovenskemu jeziku vzeli veljavo, ki mu po zakonu gre. Nekaj več pisanja

in trnda pač prizadeva ta boj, a če pomislimo, da se z njimi šola in zori globoko naziranje zakona in da je občina doslej še v vseh jezikovnih zadevah povsod zmagala ni to trnjeva pot, temveč pot zmage in sladko plačilo za njen trud.

Več v prihodnjic.

Pravicoljub.

Razne novosti.

v Umor vojaka na Dunaju. Pešec Kovač, ki so ga našli pri arzenalu mrtvega, se je, kakor je preiskava dognala, sam ustrelil. Bil je 29 let star in je moral sedaj služiti, ker je po naboru pobegnil v inozemstvo. Bil je jako nerad pri vojaki in je porabil priliko na straži da se je z ostro patrono ustrelil.

o Volka je ustrelila na Zgor. Avstrijskem blizu mesta Enns hčerka logarja na posestvu princa Hohenlohe.

o Moderni Babilon je mesto Čikago v Sev. Ameriki. Govori se tam 14 jezikov. Čikago je za Prago največje češko mesto, je tretje švedsko, četrto poljsko, a peto nemško mesto.

o Obrtnemu pospeševalnemu zavodu v Gradcu je ministerstvo za javna dela zvišalo podporo za leto 1909. od 13.000 na 15.000 kron letnega prispevka. Pričakujemo, da bo zavod, ki je ustanovljen za celo Štajersko, tudi za spodnještajersko slovensko obrtništvo začel izvrševati svojo prokletu, dozdej v polni meri zanemarjano dolžnost.

o Nek krotilec levov na Nizozemskem je zbežal pred oštevajočo ga boljšo polovico v kletko k levom, se zaprl k njim in radostno vzdihnil, da se nahaja med svojimi mirnimi zvermi, ki so mnogo boljše nego huda žena.

v Obsojeni Črnogorec. Sodišče v Trstu je obsodilo Črnogorca Savo Jorića zaradi hujkanja h kršenju vojaške dolžnosti in k pobegu na 6 mes. ječe in na izgon iz Avstrije. Jorić je v neki gostilni nagovarjal tri vojake — Bošnjake, naj v slučaju vojske med Avstrijo in Srbijo ne streljajo na Srbe. Ponujal jim je tudi, če pobegnejo, civilne obleke. Eden vojakov ga je dal zapreti.

o 12 milijonov je podedovala neka uboga soproga pekovskega mojstra v Nottinghamu na Angleškem. Nedavno je dobila obvestilo, da je v Ameriki umrl njen oče, ki je njeni materi obljubil roko, a jo potem zapustil. Oče ji je zapustil 12 milijonov.

o 12 milijonarjev je v industrialnem mestu Nový Jičín na Moravskem. Vsi so tovarnarji. Mesto ima krog 11.200 prebivalcev.

d Kitajski boksarji so se zopet spuntali. Zasedli so več utrjenih mest. Iz Pekinga so poslani oddelki vojske, da vstajo zaduše.

o Železniška nesreča. Iz Guayaquile (Equador) se poroča, da je pri Rivlambe padel osobni vlak s 100 čevljev visokega viadukta. Ubityh je 25, ranjenih 40 oseb.

o Konec bojkota proti avstro-ogrskemu blagu na Dunaju oficijelno proglašajo bojkotni odbor.

d Pridobivanje premoga na svetu. V pridobivanju „črnih demantov“ stoji Zedinjene države na prvem mestu in so že daleč prekosile Anglijo, ki je tako dolgo stala na čelu premogovne produkcije. Več nego jedna tretjina svetovne produkcije t. j. 275. mil. ton na leto odpade na Zedinjene države, potem pride Anglija z 250 mil. ton in Nemčija s 110 mil. ton. Potem še le slede daleč od zadi Avstro-Ogrsko s 40, Francija s 30, Belgija s 23, Italija in Rusija s 15 mil. vsaka na leto. Skupna produkcija premoga na svetu znaša 600 mil. ton. Za bodočnost je najvažnejša dežela — Kina, katera ima, kakor so dosedanje preiskave pokazale največ premoga in še posebno največ antracita.

u Vrhovni zapovednik srbske armade bo v slučaju vojske z Avstro-Ogrsko minister general Živković.

u Germanizacija v Bosni. Deželna bosanska vlada je dovolila koloniji Dubrava pri Bos. Gradiški, da spremeni svoje ime v Dubrava—Königsfeld, kakor je videti, germanizacija in madžarizacija v Bosni krepko napredujeta.

u Voltve v ptujski okrajni zastop se bližajo. Namestnija je že rešila skoro vse slov. pritožbe. Pazite na pooblastila in Ornigove priganjače!

O postajališčih Stranje — Polenca na rogaški železnici smo pisali v naši 8. številki, ter sprejeli za tem to-le pojasnilo: Rogaška lokalna železnica ni deželna železnica, marveč je privatno akcijsko podjetje s svojim upravnim svetom. Tega postajališča ni dovolila dežela, kakor smo poročali, marveč je le-ta upravni svet neko svoječasno prošnjo interesentov tako rešil, da je pripravljen v kilometru 12, te železnice napraviti postajico, če se mu plača 1000 K, oziroma da jo prevzame v last, če jo prizadeti na podlagi njegovih določil zgradijo. Okrajni zastop Šmarje je dovolil nato interesentom 400 K subvencije za to potrebno napravo. Osebnost in pismeno se je šmarski trški župan, ki je celo zadevo sprožil in vodil, pri upravnem svetu potegoval, naj odjenja od 1000 kron. Vendar uslišan doslej še ni bil. Zadeva ne miruje, a zvršena bi bila koj, če prizadete občine in zasebniki manjkajočih 600 K zložijo.

O Izvanredni občni zbor „kmečke zveze“! Graški „Volksbl.“ poroča iz „dobro informiranih“ klerikalnih krogov na Sp. Štajerskem, da se bode vršil v kratkem času „izvanredni občni zbor „k.m. zveze“, na katerem se bode razpravljalo o kompromisnem predlogu „Nar. str.“ List dostavlja, da so „vplivni polit. krogi“ proti kompromisu.

d Gesla za bodoče deželnozbornske volitve že pošilja v deželo „Sl. Gosp.“ Samo žal, da so lažnjiva! Glede zvišanja učit. plač piše v „Nar. Dnev.“ znan učitelj; stranka ni zavzela v tem oziru nobenega stališča, nedvomno je pa zahteva pravičnosti, da se slišijo želje in zahteve tako občekoristnega in važnega stanu kakor je učiteljski. Glede kmečkega zavarovanja pa govori jasno oficijelno komunike stranke, da je Narodna stranka za ljudsko zavarovanje, želi le, da bi se znižala neznošna plačilna bremena za kmete in obrtnike. V tem oziru je položaj jasen. Somišljeniki, stopite povsod lažnjivcem, ki širijo o nas neresnične vesti, na dolge jezike! Mariborsko duhovščino pa naj bo sram takega nepoštenega političnega orožja!

u O porazu „Nar. stranke“ v šentjurski okolici se ne morejo sedaj klerikalci dovolj napisati. Komaj so dobili zadoščenje za svoja naravnost sramotna poraza v Dramljah in Št. Petru pod Sv. gor. Sedaj seveda pišejo, kakor da so naši pristaši v Št. Jurju počenjali bogve kaj nepostavnega. Teh sredstev seveda niso imeli na razpolago kakor klerikalci: spovednice, prižnice in kaplanov, ki izrabljajo svoj duhovniški poklic in oblast v politične svrhe. Za nas ni vpričo vsega tega nič sramotnega, če propademo; saj se borimo proti ljudem in institucijam, ki že tisočletje izmozgavajo in korumpirajo naše ljudstvo. Število naših glasov v Št. Jurju ni tako malo, da bi ne opravičevalo upanja na revanžo; vsa čast onim, ki so navzlic duhovniškemu nasilstvu in vohunstvu ostali trdni! Treba je samo čakati, kako jo bode kaplan s svojimi kimovci zavozil — potem pa bomo dalje govorili. Naši pristaši si pa naj zasmehovanje kaplanovo po mariborskih klerikalnih listih dobro zapomnijo! Če ne prej, pa čez sedem let pride vse prav.

O Nemška šola v Kaplji pri Arvežu. Občinski odbor v Kaplji pri Arvežu je sedaj sprejel Judežev groše „Schulvereinovo“. V nedeljo se je vršila seja, v kateri se je sprejelo ponudbo „Schulvereinovo“, da da za povečanje šole 4 tisoč kron, ako bode od 2. šolskega leta naprej učni jezik z ključno nemški, v odstvu

šole nemško in se bode postavil 4. razred. Te pogoje obč. odbor na Kaplji je brezpogojno sprejel in so vsi člani s svojimi podpisi potrdili sprejem šulferajnovega Judeževga darila.

O Narodnjaki, zahtevajte le v one slovenske gostilne in kavarne, kjer imajo naročen „Narodni List“! Ako ga ni, zahtevajte, da ga gostilničar naroči!

O Ljudska knjižnica celjske Čitalnice izposojnje vsako nedeljo po 120—130 knjig in sicer brezplačno. Čitalničarji, ki znate ceniti vrednost takega dela, ne „pozabite“ darovati pri mesečnih prispevkih nekaj vinarjev za ljudsko knjižnico!

O Na pustni torek so nemški Celjani vozili v sprevedu tudi srbsko blagajno. Čemu niso raje vzeli celjske kase? Hudomušneži pravijo, da se je bilo bati, da jim jo veter odnese.

O Glasbena šola v Celju priredi svoj prvi koncert v veliki dvorani Narodnega doma dne 7. marca t. l. Začetek točno ob 6. uri zvečer. Blagajna se odpre ob 5. uri. — Med različnimi točkami se bo izvajala tudi simfonija „Veltava“ od Smetane na štirih glasovirjih in na harmoniju.

d V Celju se je naselil s 1. marcem slovenski klepar g. Anton Jošt v hiši Dolgo polje št. 1.

d 170 ruskih izseljencev se je peljalo v 25. m. m. zvečer skozi Celje. Bili so namenjeni v Južno Ameriko.

O Proti slov. uradnemu dopisovanju s slov. strankami v celjskem okr. šolskem svetu protestira graški „Tagblatt“. Smešno! V področje celj. okr. šol. sveta spadata le dve nemškutarski občini — zato je predlog gosp. dr. L. Gregoreca, da se s slov. strankami občuje slovenski, popolnoma na mestu.

O Promoviran je bil v soboto v Gradcu g. abs. med. Rihard Bergmann iz Žalca za doktorja vsega zdravilstva.

O Kulturni nemški uradniki. — Preiskovalni sodnik dr. Maks Kapfhammer in okr. komisar Watzdorf v Weitzu na Sred. Štaj. sta po poročilu „Arb.“ porabila kupice za — ponočne posode in to javno v gostilni! Pikantna je stvar še bolj zaradi tega, ker so gospodje te sorte stebri spodnještajerskega nemštva in očitajo neprestano po umazanih mariborskih in celjskih lističih našemu kmečkemu ljudstvu nezobrazženost!

O Ples noreev so imeli na pustno nedeljo — seveda — tudi v Ormožu. Odlični sotrudniki so bili gg. Kossar, Hribar, Kreps, Bauman, Venigerholc, Thyr, gdč. Heiss, Krall in drugi taki odlični „Nemci“. Nedvomno nista manjkala tudi Gedlička in Delpin — kajti zbirka ni smela ostati nepopolna.

O O pomanjkanju vode še vedno tožijo v ptujski okolici.

d Kaj vse ne napravi pljača! V sredo zvečer je v magdalenskem predmestju v Mariboru begala po cesti žena pleskarja Ussarja v srajci in Sp. krilu. Stražnik jo je spoznal in spravil domu na Franc. Jožefovo cesto. Tam je pa skočila skozi okno na dvorišče in bežala naravnost v stražnico pri dravskem mostu. — Ker ni hotela domu, so jo slednjič zaprli. Žena se je preveč napila.

d Živina se sme začasno nalagati tudi na postaji Sl. Bistrica-mesto.

d Kmet. podružnica v Št. Ilju je imela minulo nedeljo svoj občni zbor. Podružnica je štela začetkom l. 1909 — 326 članov! Odbor je priredil leta 1908 10 sej, 2 občna zbora, 1 potovalnih poučnih shodov, 1 tečaj za pouk v cepljenju trt in 3 praktične tečaje za lov škodljivih poljskih miši. Razun tega se je skupno nakupilo in po zmernejših cenah prodalo 25 tisoč cepljenih trt. 1280 sadnih drevesc, 1500 ograj za drevesca, 20 tisoč kg umetnih gnojil, 20 tisoč kg šote za nasteljo, 1200 kg

raznih semen in še nekaj različnega orodja. Zastoj se je razdelilo 9 tisoč trt, 70 sadnih drevesc, 1200 cepičev, 1400 divjakov, nekaj manjših stvari ter seveda mnogo — nemškega gospodarskega beriva. Vrh tega je v okrožju podružnice v reji 16 marijadvorskih bikov, 6 merjascev od velikih belih svinj in se je pospeševalo tudi perotinarstvo. Nadalje je skrbela podružnica za drevesne in trsne brizgalnice, za travniške brane in drugo orodje. Za viničarje in kmečke posle je priredila natečaj za nagrade in se je razdelilo 1380 K! Denarni promet minul. leta je bil sledeč: 7381 K 18 v dohodkov in 7287 K 76 vin. stroškov. Za občni zbor štaj. kmet. družbe je izvolila podružnica 7 odposlancev, zdi se nam, da razun 1 same Nemce! Žal, da je to intenzivno gospodarsko delo v — nemških rokah; mi Slovenci zidamo društvene dome in prirejamo veselice, dočim si Nemci, žal, pripravljajo trezno in solidno tla med kmečkim ljudstvom. To bo moralo postati drugače!

O Kaki sodniki sodijo Slovence. V petek 19. svečana okoli 11. ure ponoči je prišel g. pot. učitelj Ivan Prekoršek v družbi dveh domačih gospodov v Spornovo gostilno v Rogatcu, kjer je nameraval prenočiti. Gospodje so sedli k svoji mizi in se pogovarjali med seboj v slovenskem, in ker je prisedel k njim nek uradnik, doma iz Češkega, tudi v češkem jeziku. Ko so prišli Slovenci v sobo, je nayoči učitelj I. Ferner zaklical skozi vrata sosedne sobe: „Jetzt sind die windische Pülcher da.“ Takoj je prišla iz te sobe večja družba, v kateri so se nahajali c. kr. sodnik dr. Pavliček, učitelj Pavalec, sodni pisar Berz, kanclist Cvetko, zdravnik dr. Schuster in več drugih. Začeli so govoriti na glas o „Windische“, „windische Pülcher“, klicati „Heil“ in peti nemškonacionalne pesmi. Ko so si slovenski gospodje, ki se za izzivanje niso prav nič brigali, nazdravili z „živio“, je zaklical c. kr. sodnik dr. Pavliček: „Hier wird nicht živijo gerufen; Gusti, holen Sie den Hausknecht, dass er die Leute hinauswirft.“ Natararica je nato zaklicala hlapca v sobo. Nemška družba je postala še bolj glasna. Sodnik dr. Pavliček je vpil: „Hier auf deutschem Boden wird nicht windisch gesprochen.“ Ko je g. Prekoršek zaklical natararico hoteč plačati, je skočil Ferner k njemu, ga sunil v prsi in kričal: „Hier wird nicht windisch gesprochen, hinaus, marsch!“ Ferner in v to svrhu poklicani hlapec Huber sta potem še gosp. jurista Šalamuna porinila iz sobe. To pa še ni bilo dovolj. Učitelj Ferner in hlapec Huber sta prišla na cesto in sta zunaj g. Prekoršeka in g. Šalamuna dejansko napadla. Suknje in klobuke je nemška družba pometala za Slovenci na cesto. Ko sta se imenovana gospoda nekaj časa pozneje vračala po trgu, sta ju iz zasede dejansko napadla očitno najeta dva Spornova hlapca.

Navedli smo suha dejstva. Vidi se pač, kako upravičena je naša zabteva po slovenskih sodnikih, kajti kako je mogoče verjeti, da bo Slovence nepristransko sodil sodnik, ki kliče hišne hlapce nad nje, samo ker se poslužuje v zasebnem pogovoru svojega jezika. Justična uprava hitro najde vsak pogrešek pri slovenskem uradniku; nedavno še je bil slovenski avskultant poslan v pokoj radi stvari, ki je bila v primeri z naslikanim dogodkom prava malenkost. Radovedni smo, kako se bo postopalo proti sodniku, kateri v družbi svojih pisarjev v javni gostilni napada mirne Slovence radi slovenske govornice. Isto velja o učiteljih, zlasti o Fernerju, kateri je skupno s hišnim hlapcem insultiral mirne Slo-

vence in s surovo silo pehal iz gostilne. Opozarjamo na to okrajni in deželni šolski svet. — Mi smo govorili. Sedaj pa čakamo, ali bodo državne oblasti tudi ta slučaj prezrle.

d Izpremembra posesti ob narodni mejl. Pred približno 1 letom so prišla na dražbo posestva Nemca Rajmunda Wieserja in sicer hiša z gostilno v Hočah, vinograd s hišo v Pivoli, vinograd s hišo in njivami v Radoselu, nadalje obsežni vinogradi s sadonosnikom, gozdom, travniki in 3 hišami pri Sv. Petru, vse blizu Maribora. Vsled opozoritve slovenskega visokošolca, da je nevarno, da pridejo vsa ta posestva v nemške roke, je g. dr. Vekoslav Kukovec iz Celja kupil ta posestva skupno za 42.000 K z namenom, spraviti jih po možnosti v roke slovenskih posestnikov. Akoravno je bila to velikanska žrtev za posameznika, se je namen vendar skoro popolnoma dosegel, kajti danes so vsa ta posestva v rokah slovenskih domačinov iz mariborske okolice in sicer Jakoba in Terezije Šalamun (Hoče), Martin in Ana Kobola (Radosel), Miha in Marija Grašič (Pivola), Jožef in Frančiška Kolarič (Terčova), Jožef in Marija Damiš (Grušova), Franc in Marija Kristl (Terčova), Anton in Barbara Železnikar (Metava), Jožef Trampuš (Metava), Anton in Katarina Lebar (Terčova) in Jernej in Kuničgunda Grašič (Terčova). S tem je izkazano, da se z vstrajnim delom in žrtvami posameznikov da marsikaj doseči v obrambo narodne meje, četudi pri tem „Slov. Gospodar“ dela z zahtivnimi napadi ovire, kakor se je v tem slučaju odlikoval v čudni slogi z nemškonacionalnimi listi, da bi političnega nasprotnika gmotno oškodoval, dasiravno v najplemenitejšem narodnem delovanju.

a Občni zbor Ciril-Methodove podružnice za Hrastnik in Dol vršil se je 28. svečana pri Rošu v Hrastniku. Tri sobe Roševe gostilne so bile nabito polne občinstva. Podružnica se je ustanovila 22. sušca 1908 in je štela 126 rednih članov (53 dam, 73 gospodov), 6 podpornih članov in 1 ustanovnika. Priredili ste se dve veselici. V Ptujju so bili 3 zastopniki. Podružnica je odposlala družbi 440 K, med temi je 140 K prebitek obeh veselici. V podružnici sta tudi dva družbina pokrovitelja. Za te krasne uspehe prvega leta imajo zasluge neumorno delavni bivši predsednik g. Anton Gnus, nadučitelj na Dolu pri Hrastniku, gdčni. Lojzika Roševa in Marica Poglajen ter g. blagajnik Jan. Naj bo to marljivo načelstvo za vzgled vsaki podružnici! G. družbin potovalni učitelj Ivan Prekoršek je na to predaval nad vse lepo o družbinih nalogah. Seznanil je občinstvo z nameni „Südmarke“ in „šulferajna“, posebno lepo je razložil nemški načrt, zasigurati nemštvu pred vsem progo Št. Ilj v Slov. Gor. — Trst, dokazal je, da Nemci nemških šol na Slovenskem ne postavljajo iz ljubezni do Slovencev temveč iz lastne dobičkaželjnosti. Toplo priporoča, da uvede podružnica poljudna predavanja, poziva naj se pridobi podružnici k velikemu številu rednih še toliko podpornih članov. V tem delavskem kraju je to mogoče. Ni, da bi moral posameznik mnogo žrtvovati, ako nima sredstev; to se ne zahteva, temveč naša želja mora biti, da dobi družba tudi mnogo malih dobrotnikov, a vsak teh malih dobrotnikov naj se zaveda, z a k a j d a r u j e! Res krasnemu govoru je sledilo burno pritrjevanje. Pri slučajnostih priporoča Prekoršek še enkrat predavanja in obljudi tudi sam sodelovanje. K isti točki govori tudi soc. demokrat g. Zalar, ki prav lepo navaja izobrazovalne naloge Ciril-Methodove družbe vobče in podružnic posebej. Želi, da se pritegnejo k delu za

držbo prav vsi sloji brez ozira na politično prepričanje, kakor tudi na Češkem vsi sloji in vse stranke tekmujejo med seboj, kako bi pomagale svojim obrambnim društvom do večjih uspehov. Glede Hrastnika omenja „šulferajnsko“ šolo; predavanja še ne bodo vsega zalegla, treba bo iti od rodbine do rodbine, od očeta do očeta, od matere do matere in delati proti tej ponemčevalnici, skrbeti, da se ista že prihodnje jesen „razbremeni“. Tudi ta govornik je žel burno pritrjevanje. Volitve: načelnik dr. Branko Žižek, namestnica gdčna. Lojzika Roševa, tajnica gdčna. Poglajen in g. Pišek, blagajnik g. Jan in Babič, rač. pregl. gospa Ženova in g. Bevc, odborniki: gospe Bauerheimova in Sorčan-ova, gdčna. Štefančič, gg. Plaznik, Kočevar Florian, Zalar, gdčna. Pintar. Zastopniki za skupščino: gdčna. Štefančičeva, gg. Peklar in dr. Žižek. S tem je bil ta lep občni zbor, končan. Želeti je, da nov odbor nadaljuje delo z isto vnemo, kakor ga je začel prvi odbor. Hrastnik je kraj, ki mora človeku kar vsiliti vse moči, ki so potrebne za obrambo slovenskih narodnih pravic. Nemška roparska in slovensko obrambno društvo imata tu popolnoma na slovenskih tleh zasebne zavode: unikum, ki je mogoč le na Avstrijskem in sicer letam, koder prebivajo Slovenci! A najjasnejši dokaz, da nikdar in nikoli ne smemo pričakovati pomoči od zunaj, najmanj od države, pomagati si moramo sami! Naj se torej slehernemu inteligentu odprejo oči, da izprevidi in začne delati! Omenjeno še bodi, da so vsi govorniki izražali željo, naj se ves narod brez ozira na politično-strankarsko prepričanje združi v našem edinem obrambnem društvu!

a Klerikalci in starostno zavarovanje. Naše notice in članki o klerikalnih zamorcih na ledu, kamor so se s starostnim zavarovanjem zaleteli, ne dajo spati mariborskim duhovnikom. Po dolgem času so jo „pogrunjali“ in nam v pondeljki izdaji „Straže“ odgovarjajo. Odgovor je seveda preračunan za ljudi, ki smatrajo sanctam simplicitatem za veliko krščansko krepost in ki vse verjamejo politikujočim duhovnikom. Poglejmo si ta odgovor! Gg. kaplani ali kaki gotovo precej omejeni urednik so prečitali članke „Nar. Dn.“ o starostnem zavarovanju, kar je le lepo in hvalevredno; samo žal, da besede „kriterij“ niso razumeli. „N. Dn.“ je namreč pisal, da je vzela vlada pri omejitvi kroga onih oseb, ki pridejo za zavarovanje samostojnih vpoštev, dva kriterija (dvoje sodil, belegov): najvišji letni dohodek K 2400 in število pri podjetju zaposlenih delavcev. To nam bo vsakdo, ki ima le pojmo o vladnem načrtu, mirno priznal. — Nadalje navaja „Straža“ „Narodni list“ z dne 11. febr. Tam pravi N. I., da naprednjaki nič ne gore (ne za ljudsko zavarovanje sploh) ampak za predloženi vladni načrt, dobro vedoč, da se ne bo mogel uveljaviti vsled odpora kmetov in drugih stanov. Kar se tiče odpora kmetov, vedo menda klerikalci dobro, kajti pravijo; da pa tudi obrtniki iz več vzrokov niso zadovoljni z načrtom, to je mariborskim nevednim kaplanom, ki se gerirajo za kratek čas tudi za „rešitelje“ obrtnikov, očitno neznano. (Glej n. pr. tozadevne sklepe nemških obrtnikov na zborovanju v Gradcu!) Potem trdi „Straža“, da se je odbor „Nar. str.“ baje v seji dne 14. t. m. izrekel proti ljudskemu zavarovanju in da so ta sklep objavili dunajski židovski in praški listi, dočim so ga naši zamolčali. Mi smo pretekli teden čisto jasno v „Nar. Dn.“ povedali, da komunike objavimo še-le po drugi seji, kar smo tudi v pondeljek dne 23. febr. storili. Tam o kakem principijelno nasprotnem stališču ni niti govora. Pa tudi v

nemških in čeških listih, ki so priobčili vsebino, ne definitivnih sklepov, seje Izvrš. odbora Nar. stranke, o tem ni govora. Sicer pa imajo sedaj klerikalci itak oficijelno izjavo stranke na razpolago. — Sedaj bi le še radi vedeli, kje je tista „Stražina“ konfuznost, katero je baje zasledila v treh omenjenih zadevah? In s tako nevednimi in neumolažljivimi ljudmi se mora človek pripraviti o tako resni stvari kakor je socialno zavarovanje!

o Štiridesetletnica avstr. šolskega zakona. Letos, dne 14. maja, obhajamo štiridesetletnico avstr. šolsk. zakona. Predsedstvo društva nemško-avstrijskih učiteljev na meščanskih šolah že poziva vse člane društva, da se naj udeležijo ob tej priliki slavnosti, katero priredi društvo na Dunaju. — V okrožnici se pravi med drugim: „Duh, ki živi in diha v tej postavi, nima več svoje domovine na Avstrijskem!“ Potrebno bi bilo, da bi se tudi slov. učitelstvo častno spominjalo jubileja našega šol. zakona.

o Stoletnico našega splošnega državljanskega zakonika mislijo slovesno obhajati juridični in vladni krogi leta 1911.

d Celjski trgovec Victor Wogg in „petroljum“. Opozarjamo nemški narodni svet za Spodnje Štajersko, da pošilja trgovec V. Wogg v Celju slovenskim trgovcem po deželi slovenske ponudbe za prodajo „petrolja“. Sicer g. Wogg še ne zna dobro slovenski; piše n. pr., da „kar cena in kakovost zadene, je pripravljen usako konkurenco podceniti“. Pa počasi se bode že naučil, saj kaže dobro voljo in uslužnost Slovincem s tem, da tudi pošto lepo slovenski napiše. Ako bode še imel slov. dopisnice in ako bode daroval C. M. družbi 1000 K, potem lahko sigurno računati na naročila, ker bode s tem pokazal, da je res naše gore list! Zato, g. Wogg, le pogumno naprej!

d Premena posesti. V Vojniku je kupil krčmar Ratej vilo grofa Stubenberga.

b V Braslovčah se je vršil 1. in 2. t. m. poučni tečaj „Krščansko socialne zveze“. Obžalovanja vredno je, da so se zbrali klerikalci v nemškotarski gostilni Stanzerja, kateri se je težko odločil razvesiti slovensko trobojnico. Godijo se zares čudne reči. Gospodje klerikalci porabijo vsa sredstva, da le dosežejo svoj cilj. H koncu govora je namreč govornik vprašal: „Kateri nima denarja pri sebi, naj vzdigne roko, da dobi zastoj kosilo.“ Na ta način se dobi seveda lahko dosti udeležencev, če se na shodih zastoj je in piše. Kosilo se je morda plačalo iz blagajne „obmejnih Slovincov“, katera je še do danes brez izkazanih računov. Kaj ne, gospod dr. Korošec?

b Moška podružnica sv. Cirila in Metoda za Rečico-Nazarje in Mozirje je zopet poslala naši družbi 6540 K in sicer se je zopet nabralo pri gosp. Ant. Turnšku v M. Nazarju 17 K in pri njemu na njegov predlog del daca dali zbrani krčmarji 38 K, Katica Čuježova na Rečici 9 kron in Stermšek v Mozirju 140 K, skupaj 6540 K. Da podružnica tako živahno deluje, je zasluga vstrajnega delovanja odbora in gosp. inženirja V. Turnška, kateri se je trudil ustanoviti podružnico. Vsem darovalcem prisrčna hvala!

d Iz Gotovelj. Vsled posredovanja žalske kmetijske podružnice je imel pretečeni četrtek naš kmetijski potovalni učitelj, g. Goričan v Roblekovem vinogradu pri Sv. Jederti praktiški pouk o rezanju trsa. Navzoč je bil odbor kmetijske podružnice skoraj polnoštevilno in zbralo se je k pouku prav lepo število starih in mladih Gotovljanov, ki smo, ne oziraje se na to, da je sneg kar sipalo na nas, kakor

kakšna mnogoštevilna komisija s škarijami hodili od trsa do trsa ter smo pod strokovnjaškim vodstvom gospoda potovalnega učitelja debatirali, kakšno obliko je dati trsu, da bo prav uspeval in rodil. Spréjeli smo od gospoda učitelja mnogo krasnih praktičnih migljajev. Prezeble ude smo ogreli potem v kleti g. Robleka vživajoč gostoljubnost našega g. poslanca v polni meri. V topli sobi smo še marsikatero koristno rekli. G. Goričan je podal še mnogo lepih naukov o vinarstvu in svojih doživkih in praktičnih izkušnjah, katere si je pridobil na svojih potovanjih v tujini; g. Mihajl Jošt je pripovedoval zanimive podrobnosti s svojega poučnega potovanja po Češkem; glasile so se prisrčne zdravice. Srčna zahvala naši kmetijski podružnici, g. Goričanu in posebno našemu gospodu državnemu poslancu g. Robleku za to krasno prireditve!

b Iz Ljutomera. Kaj pa je z naše bolniško blagajno? Kakor slišimo, so nastavljeni tukaj ljudje, ki ne vedo razločevati vrednosti goldinarjev od kron. Samo nemškutarjem ne smemo zameriti, če se tupatam malo zmotijo, saj je to vendar človeško.

o Štajerske deželnozborske volitve se bodo vršile na sledeči način: splošna kurija voli dne 7. maja (ožje volitve dne 14. maja); kmečke občine dne 17. maja (ožje volitve 22. in 27. maja); trgi 24. maja (ožje volitve 28. maja in 2. junija); veleposestvo dne 29. maja.

d Šovinizem vodstva državne obrtne šole v Gradcu. Učitelj na slovenski ljudski šoli v Celju g. Ž. je vložil prošnjo na vodstvo drž. obrtne šole v Gradcu, da bi se udeležil v letošnjih velikih počitnicah risarskega tečaja na omenjeni šoli, katerega se lansko leto zaradi vojaških vaj ni mogel udeležiti. Omenjeni tečaj se vrše na ministerijalno odredbo in jih posečajo v precejšnjem številu slov. učitelji. Vložil je seveda prošnjo v slovenskem jeziku, ker je obrtna šola v Gradcu državna in namenjena tudi za slovensko Sp. Štajersko. Prošnjo je poslalo vodstvo okol. šole službeno v Gradec. Čujte, kaj se je pa zgoraj zgodilo: ravnatelj Gunolt je pismo najprej odprl in zapisal, da se prošnja kot „tunradno nerazumljiva vrne“; pozneje je pa on, ali kateri drugi, ki mu še ta nesramna opazka ni zadostovala, zunan na zalepko zapisal: „sprejem odrekel“; podpisati se ni upal jasno. Nato je zalepko z nemškimi znakami obrtne šole zalepil in poslal „retour“ v Celje. Ta slučaj je velazanimiv. Ravnatelj državnega zavoda, namenjenega tudi Slovincem, se kaže naravnost intranzigentnega nemškonacionalnega prenapeteža. Seveda, ako bi Slovenci zahtevali svojo obrtno šolo — kar se je že zgodilo — bi se nas zavračalo na graški ultranemški zavod! Stvar bo treba parlamentarično dalje zasledovati, objednem pa se bodo storili primerni koraki pri dotičnih šolskih oblastih.

o Socialdem. kandidata za deželni zbor na Sp. Štaj. sta Ign. Sitter za splošno kurijo Celje—Slovenjigradec—Brežice in Jos. Kitek, železn. uradnik na Pragerskem za Maribor—Ptuj—Ljutomer—Konjice.

d Ustanovni občni zbor Trbovljskega „Sokola“ se je vršil dne 28. febr. 1909 v gostilni pri Fortetu na Vodah. Nabralo se je toliko občinstva, da je bila cela velika dvorana zasedena. Zapazili smo sokolske deputacije v kroju iz Zagorja, Hrastnika in Celja. Za pripravljalni odbor, kojega predsednik je bil brat Anton Počivavšek, podpredsednik br. Jože Goropevšek, tajnik br. Jože Velkavrh, blagajnik brat Karl Ražun, je pozdravil navzoče br. Robert Plavšak. Nato je omenil blagajnik br. Ražun, da se je v kratkem času na-

bralo na samih prostovoljnih darovih 855 K 04 v. Odposlanec slovenske sokolske zveze, njen podstarosta, brat dr. Gvidon Sernec se je zahvalil pripravljalnemu odboru za vse pripravljajno delo in imel potem predavanje o smotrih sokolstva. Pri vpisovanju članov se je prijavilo takoj 56 bratov, ki so objednem tudi položili vsak dve kroni vpisnine. Na to se je izvolil z vsklikom enoglasno sledeči odbor: za starosta br. Antou Počivavšek, za podstarosta br. Jože Goropevšek, za načelnika br. Robert Plavšak, za odbornike: bratje Ivan Kramar, Karl Ražun, Jože Letnik, Jože Velkavrh, Jurij Naglav, Moč Jože, Anton Urbančič, Leopold Erzeničnik, za namestnika brata Franjo Kanžar in Niko Pinterič, za pregledovalca računov brata Fran Dežman, Fran Bidovec. Nato je povzel besedo, burno pozdravljen, podnačelnik slovenske sokolske zveze in načelnik Celjskega Sokola brat Jože Smertnik in povdarjal posebno socialno stran sokolskega delovanja. Vsi sledeči govorniki, posebno brata Ražun in Plavšak so omenjali, da mora društvo delovati na demokratični podlagi in da bode smatralo kot svojo poglavitno nalogo, širiti sokolsko misel med najširšimi vrstami Trbovljskega prebivalstva. Končno se vabi brat Smertnik brate Trbovljčane na vseslovenski Sokolski izlet v Celje. To zborovanje je dokazalo, da lahko stavimo na Trbovljskega Sokola najepše nade, novoizvoljeni odbor, kakor tudi navdušeno članstvo so nam porok za to, da bode društvo uspešno napredovalo in postalo najvažnejša delavska organizacija naša. Na zdar!

v Dr. Hochenburger na delu ali kaj? Do zdaj so vsi uradi, katerih delokrog se razširja tudi na Spodnje Štajersko, sprejemali in reševali slovenske vloge, celo mestni uradi v nemških mestih. Državni uradi so te vloge reševali v slovenskem jeziku, avtonomni nemški uradi pa navadno v nemškem jeziku. Deželna sodnija v Gradcu vodi deželno desko štajersko za celo štajersko kronovino, torej tudi za Spodnji Štajer. Ona je toraj zemljiškoknjižni urad tudi za Spodnji Štajer.

Koncem meseca prosinca 1909 pa je dr. Radoslav Pipuš, odvetnik v Mariboru, pri deželni sodniji v Gradcu vložil prošnjo za vknjižbo zastavne pravice pri nekem posestvu na Spodnjem Štajerskem, ki je vpisano v deželni deski štajerski, prošnja je bila obložena s slovensko prilogo in je ležala blizu 1 mesec nerešena. Med tem časom je postal dr. Hochenburger pravosodni minister in glej deželna sodnija v Gradcu je naročila dr. R. Pipušu, naj predloži poverjeni nemški prevod slovenske listine, ker je baje uradni jezik deželne sodnije v Gradcu izključno nemški.

Med tem časom je deželna sodnija v Gradcu na predlog dr. R. Pipuša prejela tudi od c. kr. okrožne sodnije v Mariboru, slovensko zaprosilo za neko vknjižbo za deželno desko Štajersko. Zaprosilo je bilo obloženo s slovenskim predlogom in slovenskimi prilogami. Tudi v tej zadevi zahteva deželna sodnija v Gradcu nemški prevod slovenskega predloga in slovenskih prilog, ker je baje uradni jezik deželne sodnije v Gradcu nemški. Bližajo se nam potemtakem veseli časi!

d Imenovanja v sodni službi na Spodnjem Štajerskem. Prestavljen je okr. sodnik in dr. Jos. Oswatitsch iz Brežice v Maribor; imenovan je za okr. sodnika v Celju znani dr. H. Watznik v Šmohorju, za sodnika avskultanta dr. R. Altziebler v Ormožu in dr. R. Kristl v Brežicah. O teh imenovanjih si pridružujemo še besedo.

Okrajni zastop Šmarje in šmarska posojilnica kupujeta že nad 10 let šolskim knjižnicam v okraju vsako leto nekaj čtiva. To leto sprejela je vsaka

šola 21 raznih knjig. Slovenski okrajni zastopi in denarni zavodi zavedajte se tudi vaše prosvetne naloge; pojdite, in storite istotako.

v Kurent zglasil se je letos prvič v šmarnski šolarski kuhinji. Trške gospe so napekle in šolski mladini na pustni torek poslale toliko krapov, da je — čudite se — skoraj zmanjkalo njih še željnih otročjih želodcev. Zahvala in pohvala vsem darovateljicam, najbolj gospej županji, ker je sotržanke za mirovno akcijo mobilizirala!

v Na Bobovem poleg Šmarja je stal pustni torek predpoldan pri S rašek požar. Vrli šmarnski gasilci so ga omejili na gorečo hišo, dasi je pretela drugim poslopjem velika nevarnost.

v Lepa starost. Umrla je na Vranskem 93 let stara Elizabeta Ocvirk.

d Boj na preži. V Vrholah pri Konjicah so imeli pri posestniku Trobentarju gostijo. Proti večeru je prišlo več kmečkih fantov in so zahtevali, da se jih spusti v hišo, dasi se jim je zunaj dalo jedi in pijače v izobilju. Tega gostje niso pustili; fantje so nato zgrabili polena in siloma vdrli v sobo, kjer je nastal hud pretep. Ranjenih je bilo več ljudi, med njimi prav težko jeden godec. Ali ni mogoče opustiti takih surovosti?

d Postajališče v Cirkoveh poleg Pragerskega se bode napravilo, ako bode privolil obč. odbor.

v V fondorskih premogovnikih se se minule dni ponesrečili 4 rudarji; 2, Stoksreiter in Puža sta mrtva, 2, Kőnig in Rieder, ranjena.

Novice

iz drugih slov. krajev.

v Deželnemu odboru kranjskemu je dovolilo ministerstvo za otvoritev specialnega tečaja za združništvo v zvezi s slov. trgovsko šolo v Ljubljani državne podpore 2000 K in 1500 kron kot delno pokritje za vzdrževanje tečaja za l. 1909

o V Leseah začne na spomlad devovati bavarsko-nemška pivovarna.

o V Kandiji je umrl v nedeljo nadučitelj iz Brusnice gosp. Ivan Žnidaršič.

v Kmetijska podružnica se osnuje v Mavčičah pri Kranju.

a V Ljubljani je umrl v petek, 26. m. m. zvečer odvetnik dr. Albin Kapna. Pokojnik je bil rodom Celjan; v Ljubljani je bil splošno priljubljen.

o V gospodinjstvo šolo na Vrhniku se je sprejelo 51 učenk, mnogo se jih je zaradi pomanjkanja prostora moralo odpustiti.

d Biskup Pavel Gugler v Zagrebu je umrl 22. m. m. zvečer v 90. letu starosti. Vsi hrvatski časopisi poročajo o njem z velikim spoštovanjem kot enem največjih Hrvatov, kot največjem hrvatskem dobrotniku izza Strossmayerja, kot inkarniranem Strossmayerovcu v najlepšem pomenu besede. V narodni borbi je stal vedno do zadnjega trenutka v prvih vrstah; za prosvetna in dobrodelna društva ter v druge dobrodelne namene je razdelil samo v zadnjih 8 letih nad 500.000 kron skoro izključno za narodna društva in za prosvetne ustanove (4000 K za medicinsko fakulteto!). Blag spomin velikemu rodoljubu!

o Sodna imenovanja na Kranjskem. Premeščen je okr. sodnik Fr. Regally iz Metlike v Radovljico, dr. Ivan Modic iz Vrhniko v Ljubljano, Ernst Stöckl iz Črnomlja v Kočevje; imenovan je za okr. sodnika dr. Vladimir Förster v Ljubljani za Metliko, za sodnika na Vrhniko dr. Pavel Skaberne, za Črnomelj Peter Keršič.

o Samostojni oddelek finančne straže v Radovljici se je zopet ustanovil s 1. marcem za sodni okraj Radovljico.

o Podjetna občina. Stroj za ločenje kamna si misli nabaviti občina Jasen pri Ilirski Bistrici in prevzeti posipanje drž. ceste od Sv. Petra do Reke.

d Železniška nesreča. 63 letnega krojača Alojza Gmundnerja je v bližini postaje Osoje zagrabil vlak in ga vrgel v stran, da je bil takoj mrtev. Vodja lokomotive je dal parkrat znamenje, a Gmundner, ki je bil gluhi, ni slišal ničesar in tako je bila nesreča neizogibna.

d Smrt v plesni dvorani. Pri šulferajnskem plesu v Celovcu na pustni torek je postalo huzarskemu poročniku baronu Lippe naenkrat slabo. Spravili so ga v hišnikovo stanovanje, kjer je v par minutah umrl na kapi. Bil še je komaj 27 let star.

v Vojaško zapovedništvo v Ljubljani je celi vojaški garniziji prepovedalo obisk „Narodnega doma“. Vedno lepše pod fcm. Schönaichom.

o Pred volitvami na Koroškem.

— Volilni boj se je že začel z vso ostrostjo. Nemškimi nacionalcem se tresajo hlače posebno za mandate po Sp. Koroškem. Zato hočejo z lumparijo doseči, kar bi ne mogli s poštenimi sredstvi. Izpustiti hočejo po občinah, ki so v njihovih rokah, slovenske volilce, češ ti se itak ne bodo brigali za reklamacijo. Pa so se zmotili. — Slaba jim tudi prede za kandidate. V velikovškem okraju n. pr. ga za vruga ne morejo dobiti. V skrajni stiski so prišli k slovenskemu kandidatu Ellersdorferju, naj bi kot njihov kandidat kandidiral na kmečki program. Pa so seveda dobili „korpeo“. Z zanimanjem pričakujemo nadaljnega razvoja volilnega boja. Gotovo je, da pridejo nemški nacionalci oslabljeni v dež. zbor, ali na korist Slovincem ali nemškimi kršč. socialcem — kdo ve?

5000 kron zaslužka

plačam vsakomur, ki mi dokaže, da moja čudežna zbirka

300 komadov za samo gld. 250

ni priložnosti kup in sicer: 1 prista švicarska patent žepna ura, sistem Roskopf, natančno idoča in točno regul. z pismono 3 letno tovarnsko garancijo. 1 ameriška zlata-double verižica, 2 amer. zlata-double prstana (za gospe in damo), 1 angl. pozlač. garnitura manšetni, ovratniški in prsni gumbi), 1 amerik. žepni nožič 5 delni. 1 eleg. svilnata kravata, barva po želji, najnovejša fazona, 1 krasna kravatsna igla z simili-brilantom, 1 divna damska broža, zadnja novost, 1 koristna potovalna toaletna garnitura, 1 eleg. pristni portemone iz usnja, 1 par amerik. boutonov z imit. dragulji, 1 tat. angl. vremenski barometer, 1 salonski album z 36 umetniškimi in najlepšimi razglednicami sveta, 1 krasni ovratni ali lasni kolir iz pristnih orijentalnih biserov, 5 indijskih prerokovalnih hudičkov zabava vsako družbo in še 250 komadov raznih predmetov, ki so v vsaki hiši koristni in nenadomestni, so gratis. Vse skupaj z eleg. sist. roskopf-patent žepno uro, ki je sama vredna dvakrat toliko, stane sama gld. 250. — Dobi se proti povzetju ali proti vnaprejš plačilu (tudi v znakmah) pri **S. Urbachu**, svetovna razpošiljalnica, Krakov 16.

NB. Pri naročilih 2 paketov se priloži gratis 1 prima angl. britva ali 6 finih lanenih robcev. Za neodgovarjajoče se vrne denar brez odloga, torej vsak riziko izključen.

Književnost.

Slovenska Matica je letos izdala sledeče knjige: 1) Trubarjev Zbornik. V spomin štiristoletnice rojstva Primoža Trubarja, ki je prvi začel izdajati slovenske knjige, je tu zbranih polno zanimivih večinoma znanstvenih člankov, ki osvetljujejo celo tedanjo dobo. 2) Zabavna knjižnica, XX. zv. 3) Knezova knjižnica, XV. zv. z lepimi povestmi. 4) Faust. Prestava slavne Goethejeve žaloigre. 5) Hrvatska knjižnica. Veli Jože. Prekrasna povest v lahko umljivem hrvatskem jeziku in z lepimi slikami. 6) Seidl. Kamniške Planine II. del. Opis naših Solčavskih planin, kako so nastale, iz kakšnih skladov sestojijo itd. Pridejane so krajinske slike in razni zemljevidi. 7) Štrekelj. Narodne pesmi, 12. snopič. Zbrane so raznovrstne vojaške

pesmi. 8) Plešič. Kultura in politika. Duhovita razmotrivanja o razmerju med kulturo in politiko. Vseh teh 8 knjig stane za člana le 4 krone. Slovenci, pristopajmo množično k naši Matici!

Loterijske številke.

Trst, 1. marca 1909: 29, 55, 6, 62, 16.
Linc, " " " 3, 25, 61, 88, 80.

Hranilnica in posojilnica v Ribnici na Pohorju, registrirana zadruga z heomejeno zavezo ima svoj

redni letni občni zbor

v nedeljo, 14. marca 1909 ob 9. uri dop. v posojilniški pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva. 2. Odobrenje letnega računa. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Čitanje revizijskega poročila ter ukrepi valed istega. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Ali se dovoli tajniku, da sopedpisuje hranilne in zadrugne knjižice.

63 1

Načelstvo.

Dražbeni oklic!

Za zidanje l. nadstropja pri šoli v Orlivasi se bode vršila zniževalna dražba dne 14. sušca 1909 ob 2. uri pop. v šoli v Orlivasi.

Stavbeni operat in pogoji so na ogled pri okrajnem šolskem svetu v Celju in pri šolskem vodstvu v Orlivasi.

Stavba se odda enemu podjetniku.

Stroški so proračunjeni na okroglo 15.923 K.

Vsak dražbenik ima preden se dražbe udeleži položiti 10% varščine t. j. 1592 K.

Krajni šolski svet Orlavas, 3. sušca 1909.

68 1

Fr. Vaši, načelnik.

Naznanilo in priporočilo!

Usojam si vljudno naznaniti, da sem se kot domačin naselil v Celju kot

stavbeni in galanterijski klepar.

Svojo delavnico imam v hiši šte. 1. Dolgopolje (Langenfeld). — Vsa v mojo stroko spadajoča dela bodem izvrševal točno in solidno ter po najnižjih cenah. — Sprejemam tudi vsa popravila. Priporočam se za naklonjenost in prav obila naročila ter obljubljam, da se bodem vedno vestno trudil zadostiti vsem na me stavljenim zahtevam.

64

Z odličnim spoštovanjem vdani

4-1

Anton Jošt, kleparski mojster.

Vabilo

rednemu občnemu zboru

Kmečke hranilnice in posojilnice v Šmartnem na Paki,

ki se vrši

v nedeljo, dne 14. marca 1909 ob 9. uri predpoldne v zadrugni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1908.
3. Slučajnosti.

126

Načelstvo.

Vinski sejem v Ormožu.

Kmetijska podružnica v Ormožu priredi v četrtek, 11. marca t. l. v dvorani gostilne gospoda Skorčiča.

vinski sejem ormoško-ljutomerskih vin.

Ponujala se bodo izborna vina le iz ormoško-ljutomerskega okraja. — Začetek sejma ob pol 11. uri predpoldne po dohodu osebnega vlaka. 140 2-1

Največja in najcenejša izber

Zaročnik in različnih drugih zlatih, double itd. uhanov, verižic, zapestnic in sploh vsakovrstne zlatnine in srebrnine.

Prstanov

Pozor! Predno si kupite uro, ogledajte si mojo velikansko zalogo pravih švicarskih zlatih, srebrnih, nikelnastih in stenskih ur, budilk, verižic, foploverov, očal, daljnogledov itd. — vse po najnižjih cenah.

Naročite **cenike**, katere razpošiljam zastoj in poštine prosto. Popravila izborna in točna.

Rafael Salmič
v Celju, „Narodni dom“.

Učenci
in
pomočniki

vseh obrtnih strok poizvejo za najboljše mojstre, ako se obrnejo do skupne obrtne zadruga v Šoštanj. To poslovanje je čisto brezplačno.

Oglašajte se obilno.

Grablje

dobro izdelane, lesene, razpošilja vsako množino (samo trgovcem) 100 komadov za 50 kron franko, postaja Ptuj ali Rogatec **Maks Berliog**, Zetale pri Rogatcu. 82 10-6

Učenec

iz poštene hiše, s primerno šolsko izobrazbo, posebno v pisavi in računanju, sprejme se takoj v trgovini mešanega blaga Franc Vrabl, Sv. Bolfenk pri Središču.

Sprejme se
natakarica na račun.

Zmožna mora biti slovenščine in nemščine, ter položiti kavicijo najmanj 600 do 800 K. Ako ima večje premoženje, ženitev pozneje ni izključena.

Ponudbe pod „Natakarica“ na upravo Narodnega Lista. 48 3-1

1200 ducatov že zarobljenih la. njuh brez šiva

150 cm širokih in 2 m 25 cm dolgih, zjamčeno lanene, napravljene iz najboljših lanene preje porabnih za najfinije oprave za neveste, se prodaja radi zmanjšanja proizvodnje za — **2 kroni 80 vinarjev** — komad. Najmanjši nakup 6 komadov proti povzetju.

8000 metrov najfinjših, brez napak, beljenih rumburških platnenih ostankov (platno za perilo), ostanki so 4 do 18 m dolgi, porabni za najfinije telesno in posteljno perilo, se prodajo po **50 vinarjev 1 met.** Izbrani ostanki, dolgi 14 do 18 m 55 v. Najmanjši nakup 40—50 m proti poštenu povzetju.

Pozor! Za neugajajoče pošljem takoj denar nazaj, torej nobenega rizika.

S. Stein, tkalnica platna, Nachod na Češkem.

Kaj

si tako obupana, soseda? — Kako ne bočem, ves denar sem izdala za obleke, pa sem še vedno raztrgana. — Ja ja; tako je, ako se ne kupuje v **slovenski trgovini** na debelo in na drobno.

R. Stermecki
v Celju,

katera razpošilja vzorce, cenike in blago po vseh slovanskih deželah in je danes najcenejša in najboljša na Spodnjem Štajerskem.

Gostilničarji pozor!

Pristna haloška vina 1908, izvrstne kakovosti od 32—40 vinarjev franko postaja Ptuj ali Rogatec pri **Maks Berliogu**, trgovcu, Zetale pri Rogatcu. — Vzorce na zahtevanje! 83 10-4

Anton Arčan
stavitelj mlinov in žag v Št. Jurju ob i. ž.

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih mlinov in žag najboljšega sistema — tudi za male vode. — Delo izdelujem solidno in po ceni. Na zahtevanje so spričevala na razpolago.

Kletarsko društvo v Ormožu
vljudno naznanja, da je otvorilo svojo

društveno gostilno

v hiši poleg živinjskega sejma v Ormožu.

Točila se bodo samo pristna domača vina. Dobe se tudi različna dobra mrzla jedila.

Kdor hoče dobre **travnike**

in lepo živino imeti, ne pozabi gnojiti razun s **Tomaževo žlindro** tudi s **kajnitom** ali še bolje s **40% kalijevo soljo.**

Prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah trgovina z železnino in poljedelskimi stroji „**MERKUR**“, P. Majdič, Celje.

Posestvo

obstoječe iz njiv, travnikov, gozda in vrta, vsega skupaj približno 5 oralov, močno zidano hišo in hlevi **se takoj proda.** Kupci se naj zglase pri lastniku **Valentinu Spolenaku v Gornjem Sevcu, občina Ponikva ob juž. žel.**

Priporočamo našim rodbinam **Kolinsko cikorijo.**

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivoga, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h; polbeloga 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velenega, snežnobelega, puljenega 6 K 40 h; 8 K; 1 kg puha, sivoga 6 K; 7 K; belega, sivoga 10 K; najfinije prani puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernice, 180 cm dolga, 116 cm široka, 2 zglavnikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim, sivim, jako stanovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K; napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar. — Cenovnik zastoj in franko.

S. Benisch, Deschenitz, št. 773, Šumava, Češko. 8 25-2

Vabilo na

I. redni občni zbor

Glavne hranilnice in posojilnice Slov. Goric, registrovane zadruga z neomejeno zavezo pri Št. Lenartu na Štajerskem

ki se vrši

v nedeljo, 7. sušca 1909, ob 10. uri predpoldne v združnih prostorih.

DNEVNI RED: 1. Poročilo upravnega sveta. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Potrjenje letnega računa. — 4. Določitev števila članov upravnega sveta in nadzorstva ter njih izvolitev. — 5. Razdelitev čistega dobička.

K občenemu zboru imajo kot poslušalci pristop tudi neudi.

ODBOR.